

DE OORLOG, 18 december 1914
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27912]

[Vrijdag 18 December 1914]

Inhoudsopgave 18 december 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27912]	1
DE OORLOG	3
Op het Westelijk oorlogstooneel.	3
Officieele Fransche berichten.	3
Officieele Duitsche berichten.	3
Aan het front der geallieerden.	3
Weer de slag bij Nieuwpoort.	3
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	4
De Russische terugtocht.	4
Geestdrift te Berlijn.	4
Wie zijn neus schendt...!	5
Op het Zuidelijk oorlogstooneel.	5
Officieele Fransche berichten.	5
Op Zee.	5
Schepen vergaan.	5
Duitsch stoomschip aangehouden.	5
Een Duitsche stoomboot in den grond geboord!	5
BELGIË.	5
Een vergadering in Antwerpen.	5
Aan de grens.	6
In een Belgenkamp.	6
In Noord-Vlaanderen en aan de kust.	7
DUITSCHLAND.	7
Tegen plundering.	7
Een merkwaardig betoog.	7
FRANKRIJK.	7
De toestand in Marokko.	7
ENGELAND.	7
Shaw en de propaganda bij de neutralen.	7
TURKIJE.	8
Turksche troepen door Engelsche schepen beschoten.	8
ITALIË.	8
Italië en Turkije.	8
SCANDINAVIË.	8
De Koningsbijeekomsst.	8
ZWEDEN.	9
Rusland zoekt vreemde officieren.	9
Nederland en de oorlog.	9
De Koningin in Noord-Brabant.	9
Belgische vluchtelingen.	9
Nationaal Steuncomité.	9
Uitvoer paarden.	9
Nagekomen Advertentie.	9
Amsterdam en de Oorlog.	10
Belgische vluchtelingen.	10
Op Zee.	10
Bombardement aan de Engelsche kust.	10
De Duitsche vloot aan de Engelsche kust.	10
ENGELAND.	10
Egypte Britsch protectoraat.	10
De Australische hulpstroepen.	10
De recruteering in Canada.	11
ZUID-AFRIKA.	11
De burgeroorlog.	11
ITALIË.	11
Italië en Turkije.	11
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27912]	11
DE OORLOG	11
De algemeene toestand.	11
Op het Westelijk oorlogstooneel.	13

Naspeuringen van Paul Theelen: 18 december 1914

Fransch legerbericht.	13
De strijd bij Nieuwpoort.	13
De strijd om het bosch bij Wyteschaete.	13
Aan de Nederlandsch-Belgische grens.	13
Van het Oostelijk oorlogstooneel.	15
Russisch legerbericht.	15
De nederlaag der Russen in Polen.	15
Uit het Verre Oosten.	15
De verovering van Tsingtau.	15
Op Zee.	16
De Duitse vloot aan de Engelsche kust.	16
Duitse kruiser gezonken.	18
FRANKRIJK.	18
De Kerstvrede.	18
Generaal de Lacroix aan het woord.	18
ENGELAND.	19
Zweedsch timmerhout.	19
DUITSCHLAND.	20
Duitschland en, het Fransche Geelboek.	20
De zwarte lijst.	21
Het IJzeren Kruis voor den Rijkskanselier.	21
Cijfers uit de oude doos.	21
Een noodzakelijk verbod van uitvoer.	22
RUSLAND.	23
De Tsaar in den Kaukasus.	23
TURKIJE.	23
In Trans-Kaukasie.	23
Aan de Turksch-Russische grens.	23
SCANDINAVIË.	23
De koningsbijeenkomst te Malmö.	23
ROEMENIË.	24
Uit de Kamer.	24
ITALIË.	24
Bülow te Rome.	24
Financieele beschouwingen.	24
De strijd tegen ongewapenden.	26
Het Internationale Prijzengerecht?	27
ONDER DE STREEP.	28
Bij den weg.	28
Generaal in pyjama.	29
John Wanamaker.	30
Gedichten van den Dag.	30
Oostenrijksche oorlogsklacht.	30
De opening der Amsterdamsche Beurs.	31
Nederland en de oorlog.	31
De oorlogsleening.	31
Vliegers opgepikt.	32
Onderwijs aan de geïnterneerde Belgen.	32
Duitse dienstplichtigen.	32
Op Zee.	33
Duitse schepen aan de Engelsche kust.	33
GRIEKENLAND.	33
Griekenland-Turkije.	33
VEREENIGDE STATEN.	33
Uitvoerverbod.	33
ZUID-AFRIKA.	33
Botha over den toestand.	33
Rassen-incidentjes.	33
BEURS EN NIJVERHEID.	34
De jaarlijksche balansen en de oorlog.	34
De Duitse geldmarkt.	34
De Oostenrijk-Hongaarsche oorlogsleening.	34
Uit Rusland.	34
Tin.	34
De Noorsche leening.	34

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

DE OORLOG

10 **Aan het front der geallieerden. — Weer de slag bij Nieuwpoort. — De terugtocht der Russen. — Geestdrift in Berlijn. — De Duitsche vloot aan de Engelsche kust. — Egypte Britsch protectoraat.**

Op het Westelijk oorlogstooneel.

Officieele Fransche berichten.

15 De Fransche legatie meldt:

Den 15den hebben wij in de streek van Nieuwpoort den westelijken zoom bereikt van Lombaertzijde en van St. Joris. Het Engelsche eskader heeft Westende hevig gebombardeerd. Het Belgische leger heeft tegenaanval op St. Joris afgeslagen en hoeven bezet op den linkeroever van de ?r. Wij zijn 500 meter vooruitgekomen in de 20 richting van Klein-Zillebeeke en eveneens maar minder belangrijk, in de streek St. Eloi.

In de streek van Atrecht, de streek van Aisne en in Campigny, artilleriegevechten, waardoor wij op verschillende punten be? in het voordeel zijn gekomen.

25 In Argonne zijn onze troepen eenigszins vooruit gekomen in het bosch van La Grurie, ? elijk van Pont-à-Mousson. In het bosch van Mont Mare hebben wij verscheidene aanvallen der Duitschers afgeslagen en alle loopgraven behouden, op 13 December door ons veroverd. Noordelijk van de Couronné hebben wij Lesmenils en den wachtpost van ? opnieuw bezet. Westelijk van Cernay hebben wij een aanval des vijands, die den 14en 30 zwaar schijnt te hebben geleden, afgeslagen.

Ondanks atmospherische invloeden hebben onze luchtvloten, bestemd tot het uitgooien van bommen, gedurende de laatste ? dagen op lager dan duizend meter ?n den vijand gevlogen en met succes verscheidene bommen geworpen, met name in het woud van Houthorlet.

35 **Officieele Duitsche berichten.**

BERLIJN, 17 Dec. (W. B.) Officieel wordt uit het groote hoofdkwartier gemeld: Bij Nieuwpoort zetten de Franschen hunne aanvallen voort, doch zonder succes. ? bij Zillebeecke en La Bassée werden aanvallen beproefd, doch deze werden afgeslagen, met sterke verliezen voor den vijand.

40 De poging der Franschen om bij Soissons een brug over de Aisne te slaan, werd door onze artillerie verijdeld.

Oostelijk van Reims werd een Fransch inwerk vernield.

Aan het front der geallieerden.

45 LONDEN, 17 Dec. (Reuter.) Het ?sche communiqué meldt: In de streek van de zee tot de Lys namen we met de ? verschillende loopgraven. Wij be?den onze posities bij Lombaertzijde en George, richtten ons in op het ten westen van Ghelavelt veroverde terrein en ? op enkele punten vooruit in de streek van Vermelles. Op het overige deel 50 van het front kwam de infanterie niet in actie, maar onze zware artillerie in de omgeving van Tracy le Val had een krachtige ?ng, evenals in de streek van de Aisne, Champagne, de Argonnen en het gebied ? Verdun.

Uit Elzas-Lotharingen is niets te melden. ?acy le Mont vinden we in de buurt Noyon, Tracy le Val zal dus ook wel in die streek gelegen zijn. Red. "Hbl."]

55 **Weer de slag bij Nieuwpoort.**

De oorlogscorrespondent van "De Tijd" [meldt] uit Duinkerken van 16 December: De samenwerking ondernomen aanvallende ?ing van Belgen en Franschen, noord?ts van Nieuwpoort, waarbij zij de linie ten westen van Lombaertzijde konden be?, is 60 natuurlijk volgens beraamd plan ?an.

Deze beweging ging uit van den generalen staf der verbondenen en het Engelsche ?er was op de hoogte van de troepen?ging te land, zoodat, evenals vroeger geschied is, samenwerking werd gezocht en ?den tusschen het Belgisch-Fransche ?waarts en de oorlogsschepen der Engelschen.

65 Het Engelsche eskader hield de Duitsche troepen bezig, zoodat deze niet tegen de landaanval uit het Zuiden konden ter ? komen. Heftig werd Westende beschoten dat tusschen Ostende en Nieuwpoort aan zee ligt, evenver van Lombaertzijde af, ?it van Nieuwpoort. Om den aanval ? de zee der onzen te keeren, voerde de vijand een tegenbeweging uit, meer land? in, buiten het bereik van elk scheepsgeschut, in de omstreken van Sint George, tusschen Nieuwpoort en Mannekensveere. Algemeen is de 70 aanval der verbondenen van Hollebeke tot Wyksstaete nu in gang op verschillende punten is terrein ge?en. Steeds schieten wij op. De Duitschers verloren een aantal

krijgsgevangenen bovendien enkele loopgraven, benevens ? dooden.]
Onzerzijds is het een breed opgezette ? voorwaartsche beweging, die een ? verschiet opent.

75

Op het Oostelijk oorlogstooneel.

De Russische terugtocht.

BERLIJN, 17 December. (W. B.) Officieel wordt uit het groote hoofdkwartier gemeld: Van de Oost- en West-Pruisische grens is niets nieuws te melden.

80 De door de Russen aangekondigde offensieve beweging tegen Silezië en Posen is volkomen mislukt.

De vijandelijke legers zijn in geheel Polen na hardnekkige en verbitterde frontaanvallen tot den terugtocht gedwongen. De vijand wordt overal achtervolgd. Bij de gevechten, gisteren en eergisteren, in Noord-Polen werd de beslissing behaald door de dapperheid der West-Pruisische en Hessische regimenten. De resultaten dezer overwinning kunnen nog niet worden overzien.

85

WEENEN, 17 Dec. (W. B.) Officieel communiqué: De laatste berichten laten geen twijfel meer, dat de tegenstand van de Russische hoofdmacht gebroken is. De vijand werd aan den zuidelijken vleugel in een slag die vele dagen duurde bij Limanova (ten zuidoosten van Krakau in Galicië) geslagen. In het noorden brachten onze bondgenooten hem de nederlaag toe bij Lodz, terwijl hij nu ook aan de Bzoera volkomen verslagen is. Zoo trekt hij door onzen opmarsch over de Karpathen, van het zuiden bedreigd, langs het geheele front terug. In het Karpathengebied tracht hij den terugtocht in hardnekkige gevechten te dekken. Hier vallen onze troepen aan op de linie Krosno-Zaklitsjyn. Op het overige front is de achtervolging van den vijand in vollen gang.

90

95

Geestdrift te Berlijn.

BERLIJN, 17 Dec. (W. B.) Het bericht van de groote Deutsche overwinning in Polen werd met ontzaglijke geestdrift hier begroet. Reeds des morgens ging het gerucht dat de Keizer door de parkwachters van het kasteel Bellevue het bericht had laten mededeelen. Nauwelijks was in de eerste middaguren het bericht van het groote hoofdkwartier openbaar gemaakt, of de tijding verspreidde zich als een loopend vuur door de stad. Dadelijk werden in de wijk waar de groote couranten gezeteld zijn de vlaggen uitgestoken en dat voorbeeld werd weldra in de geheele stad gevolgd. Naast de Deutsche zag men vaak de Oostenrijksche kleuren. Ondanks het slechte weer waren er duizenden op de been. Men scheurde elkaar de bulletins uit de hand. In alle kerken werden de klokken geluid. De naam van Hindenburg is op aller lippen.

105

Het eenige uren later ontvangen bericht van Oostenrijksche zijde, dat het Deutsche overwinningsbericht aanvulde, deed de vreugde nog toenemen.

110

Morgen zullen de scholen gesloten zijn.

BERLIJN, 17 Dec. (W. B.) Naar aanleiding van de berichten uit het Oosten, schrijft de "Lokal-Anzeiger":

115

Nog nooit sedert deze oude aarde een geschiedenis heeft, is zulk een reusachtige slag als die in Polen, geleverd. Zelden, nauwelijks eens in eeuwen, zijn beslissingen van zulk gewicht gevallen. De slag in Polen sluit zich aan bij de allervoornaamste overwinningen in de wereldgeschiedenis. Hij zal in één adem worden genoemd met de slagen bij Salamis, op de Catalaansche velden, bij Leifzig. Dat de zege ons was, danken wij aan het genie van Von Hindenburg en de doodsverachting zijner troepen. Het "Berl. Tageblatt" schrijft: Deutschland mag juichen over den terugtocht van de Russische millioenenlegers, mag trotsch zijn op de dapperheid van zijn troepen, mag vooral de West-Pruisische en Hessische regimenten, die met hun taaie dapperheid de beslissing brachten, den lauwerkrans reiken.

120

De "Voss. Zeitung" wijst er op, dat de beteekenis van deze overwinning en van de Russische nederlaag vooral daaruit blijkt, dat Rusland alle krachten, waarover het beschikken kon, in dezen strijd in de waagschaal stelde om te slagen. Uit de verst verwijderde deelen des rijks, uit Siberië, uit den Kaukasus waren de laatste hulpmiddelen weggehaald. Herhaaldelijk werden versterkingen aangevoerd, die het offensief der Duitschers en Oostenrijkers vertraagden. Maar ook in politiek opzicht zal deze overwinning van groote beteekenis zijn. De invloed zal in de Balkanstaten blijken. Indien een of andere van deze staten op Russische hulp en ondersteuning hebben gerekend, dan zal hij nu het vergeefsche en bedriegelijke van zijn verwachtingen erkennen. Met deze overwinning van de ver bonder, legers in West-Polen is de veldtocht op het oostelijk oorlogstooneel grootendeels beslist.

125

130

135

Wie zijn neus schendt...!

140 Van Duitsche zijde ontvangen we de mededeeling, dat generaal Dimitrief, de vroegere
Bulgaarsche gezant te Petersburg, die in Russischen dienst overging, in een schrijven
aan een vriend te Sofia, mededeelde, dat het Russische leger gedemoraliseerd begint te
raken en dat zich reeds gevallen van dienstweigering voordoen. In het ons toegezonden
bericht heet het in eenigszins onsmakelijk Nederlandsch, "dat zich onder de
manschappen van het Russische leger teekenen van ontbinding bemerkbaar maken".
145 Zulke dingen moest men van den vijand toch niet vertellen, was het maar alleen uit
eerbied voor generaal Hindenburg en zijn legers. Op een in staat van ontbinding
verkeerenden vijand is het zeker gemakkelijk de zege te behalen.

**Op het Zuidelijk oorlogstooneel.
Officieele Fransche berichten.**

150 De koning van Servië is Dinsdagochtend te Belgrado teruggekeerd. Tusschen Drina en
Save zijn op het oogenblik goen andere Oostenrijksche soldaten meer dan de 60,000
door de Serviërs gemaakte gevangenen. De heer Pasjitsj, die den Franschen gezant dank
zegde voor diens gelukwenschen, zeide dat de Serviërs hun schitterende overwinningen
gedeeltelijk dankten aan het Fransche geschut.

155

**Op Zee.
Schepen vergaan.**

160 LONDEN, 17 Dec. (Reuter.) Het stoomschip "City" bracht heden in de Tyne de twaalf
overlevenden van het stoomschip "Elterwater", dat in den afgelopen nacht op een mijn
stootte en zonk.
Een lid der bemanning van de "City" zeide, dat hij later nog twee andere stoomschepen
zag zinken, die op mijnen waren gestooten.

Duitsch stoomschip aangehouden.

165 BUENOS AYRES, 16 Dec. (Reuter.) Gemeld wordt, dat de Argentijnsche kruiser
"Pueyrredon" het Duitse stoomschip "Patagonië" achtervolgde en in de golf van San
Jorge in beslag nam, wegens schending der neutraliteit. Dit stoomschip voorzag de
Duitsche kruisers van levensmiddelen en voorraden.

170 LONDEN, 17 Dec. (Reuter.) Het Persbureau bericht, dat volgens de laatste officieele
opgaven te Hartlepool 55 burgers zijn gedood en 115 gewond.

Een Duitse stoomboot in den grond geboord!

175 PETERSBURG, 17 Dec. (Reuter.) Een Russische stoomboot heeft bij Kerasonda (Kiresün)
aan de Turksche kust van de Zwarte Zee de Duitse stoomboot "Derinlee" aangehouden.
Aan alle opvarenden werd last gegeven in de booten te gaan. Slechts twee Turksche
officieren en twaalf Turksche soldaten gehoorzaamden. Zij werden opgepikt en gevangen
genomen. Daarop werd de Duitse stoomboot beschoten en in den grond geboord.

180 Mijnegevaar.

(Corr. Norden).

185 De bemanningen van de Zweedsche booten "Goetha" en "Wolrath Thram" melden, dat het
mijnegevaar in het zuidelijk deel van de Noordzee buitengewoon groot is. Bij de
vaart van Rotterdam naar Gothenburg moesten zij steeds bij het invallen der
duisternis stoppen en overdag voortdurend manoeuvreeren om voor mijnen uit te wijken.
Ook de "James J. Dickson" meldt op den koers tusschen het Kanaal en de Hamburger
bocht niet minder dan twintig mijnen te hebben geteld.

BELGIË.

190 **Een vergadering in Antwerpen.**

Uit Antwerpen verneemt het *Weekblad van den A. N. D. B.* het volgende:

195 "Door de Antwerpsche vakbonden en soc. partij was van de Duitse overheid de
toelating verkregen, om op Zondag 13 dezer eene vergadering van werkloozen te houden,
ten einde dezen op de hoogte te brengen van het reeds gedane en nog te verrichten
werk tot het verkrijgen van steun.

200 De vergadering had plaats in de zaal El Bardo, te tien uur. Sprekers waren L. van
Berckelaar en G. Eeckeleers; voorzitter was G. Laroche. Op het podium hadden ook een
Duitse officier en een gewapende soldaat plaats genomen. De voorwaarden waren: dat
er enkel en uitsluitend inlichtingen zouden mogen gegeven worden betreffende den
werkloozensteun. Er mochten uit de vergadering geen teekenen van goed- of afkeuring
gegeven worden en ook geen vragen worden gesteld. Ook was het verboden over de
organisatie zelve of dezer toekomst te spreken. De vergaderzaal was tot boven toe

barstens vol. In de grootste kalmte hoorde de massa arbeiders de sprekers aan, dewelke hen, nevens uitvoerigen uitleg, er ook nadrukkelijk op wezen, dat het
205 voortbouwen op allerlei praatjes verkeerd is; dat in de lokalen van A. D. B. en Werker alle toegelaten bladen ter inzage liggen en ook de bestuurders steeds ter beschikking zijn. De daarbij gegeven raad, om bij het verlaten der zaal zich onmiddellijk te verspreiden, om zoodoende de mogelijkheid te behouden tot nog nieuwe vergaderingen, werd buitengewoon goed opgevolgd; na een paar minuten was er van de
210 uitgaande massa niets meer te bespeuren. Door dit zoo correct opvolgen van den raad hunner bestuurders, hebben de georganiseerde Antwerpsche arbeiders dezen in hun pogen, om nu nog te doen wat mogelijk is, flink in de hand gewerkt. Zo hebben getoond, dat de organisatiegeest bij hen, trots alles, blijft voortleven en gereed is, om, na den oorlog, zich weer te doen gelden. En zij hebben daardoor ook hunne
215 bestuurders den moed hernieuwd om zelfs in deze ellendige tijden onverzwakt voort te gaan in hun pogen."

Aan de grens.

Een onzer verslaggevers seint uit Sluis:
220 Uit St. Nicolaas verneem ik het volgende: De toestand is hier, de omstandigheden in aanmerking genomen, vrij bevredigend. De requisities bepalen zich tot dusver voornamelijk tot wijn, sigaren en cigaretten. De bezetting is trouwens niet groot; ze bedraagt op het oogenblik 200 man. Verlof om de grens te overschrijden wordt slechts bij hooge uitzondering verleend. Gisterenmorgen kwamen nog op de Kommandantur twee
225 burgemeesters uit omliggende gemeenten, die echter, ondanks hun herhaald verzoek, geen paspoort konden krijgen. De werkloosheid, hoewel vrij groot, is minder dan in andere gemeenten uit de omgeving. De brug over de Schelde, die de Belgen hadden opgeblazen, hebben de Duitschers thans
230 hersteld; niemand mag er echter over passeeren.

In een Belgenkamp.

Een Leuvensen student-vrijwilliger meldt aan "De Tijd":
235 Het leven gaat hier altijd zijn ouden slenter voort, maar het is hier afgrijselijk hard geworden. Deze laatste week hebben we niets anders gekend dan n'en fellen storm: regen, wind... och God, gedurende acht dagen een echt tempeest! Onze arme tentjes waggelden als boompjes, potten en pannen worden op den grond – als het niet op ons hoofd was – geslingerd. Vele makkers hebben zelfs het ongeluk gehad van hunne primitieve woning, met gansch den boer op hun.... corpus te krijgen en dat natuurlijk
240 tot groot vermaak van de geburen. Gelijk 'k het u vroeger al schreef, zijn we nog niet gekipeerd, en in December is ons wit pakje vreeselijk koud. Vele mannen hebben sleuren van schoenen! Bij mij, bijvoorbeeld, steken mijn vijf teenen er heel charmantjes uit, en zoo trekken we, half blootvoets, door modder, water en al wat ge wilt. Maar wat doet ons dat? 't Is voor 't vaderland, en daar willen we nog veel meer
245 voor lijden. Ook mort hier niemand, en als we niet goed zijn, dan zeggen we kortweg: 't Is de schuld van den Duitsch en dat zal hij weer eens te meer moeten uitboeten! De goede geest en de geestdrift, die hier heerschen, zijn waarlijk bewonderenswaardig. Wij studenten verstaan heel goed in welken neteligen toestand ons bestuur verkeert, we verstaan opperbest, dat we niet mogen klagen, als er ons iets ontbreekt, en we
250 doen dat verstaan aan de andere soldaten, die dan ook klaar zien in den toestand, en dan, lijk het immers waar is, de Duitsch zal het dubbel en dik uitzweeten! Op de acht duizend jonge Belgen, die hier in het kamp van Auvours liggen, is er een compagnie d'élite gevormd, samengesteld uit honderd twintig man. Ik heb de eer en het genoeg, beste oom, van deel te maken van deze pintere groep. De oefeningen zijn hier heel intensief. Op de eenige weken, dat we hier liggen, heeft men van ons al puike soldaten gemaakt. 'k Moet het rechtuit bekennen, dat we reeds azo goed werken als de soldaten die 15 maanden dienst gehad hebben! We hebben onlangs 'n défilé gehad voor den minister, en dat ging in een perfectie, maar eene perfectie, die 'k nooit gezien had! Ziedaar wat de geestdrift kan doen! Een ieder werkt met
260 iever, om zoo gauw mogelijk in staat te zijn ons vaderland te verlossen van den dwingeland... en dan? Dan zal de beiaard spelen, Van al zijn toren transen Dan zal de grijsheid kwelen
265 Dan zal de jongheid dansen! Ten slotte een schoon voorbeeld. Natuurlijk zijn hier vele zieken, soms dooden. We hebben hier gisteren 'n doode gehad. De moeder was haar zoon op zijn doodbed komen groeten. We vernamen dat ze geen geld meer had, om naar huis te keeren. Wat deden we?

270 Onze peloton d'élite van honderd man deed eene bijeenzameling en ofschoon het geld voor ons schaars is en dat hier jongens, en vele, en zelfs van de grootste families zijn, zonder 'n cent, bracht deze omhaling honderd franken op! De krijgslieden hebben in België een hart.

In Noord-Vlaanderen en aan de kust.

275 Een onzer berichtgevers seint uit Sluis:
Groote troepenbewegingen hebben dagelijks in Noord-Vlaanderen plaats. Talrijke mannen uit de vechtlinie gekomen vervangen de meer begunstigden, die nu ook op hunne beurt te velde moeten trekken en van wie enkelen na eenige dagen afwezigheid, van het moorddadig oorlogstooneel nog terugkeeren. Talrijke cavaleristen zijn Dinsdagavond te 280 Damme aangekomen en te Oostkerke kwam een 300-tal doodshoofdhuzaren aan. Het garnizoen te Knocke werd ook dezer dagen door een zeventhonderd man versterkt. Zoo is het met al de lange de kust gelegen dorpen. Het versterken der zee kust wordt immer voortgezet. Zwaar geschut werd in de duinen tusschen Duinbergen en Heyst, alsook te Zeebrugge geplaatst. Het requisitionneeren is tot een toppunt gebracht; die er zich 285 niet bereidwillig aan onderwerpt, beleeft somwijlen rare avonturen. De burgemeester van Oostkerke, in Vlaanderen, die verzuimd had eene geëischte koe te leveren, werd voor dit verzuim aangehouden en te Heyst opgesloten en eerst na levering der koe en het uitbetalen van 2000 franken boete op vrije voeten gesteld. De overtreders der consignes varen even slecht. Verschillende visschers, wier 290 vaartuigje zich nog in de haven te Brugge bevond, hadden het consigne niet aan boord te gaan overtreden. Zij werden er manu militari afgehaald, in arrest genomen en na enkele uren vrijgelaten, terwijl hun scheepje heelemaal vernield werd.

DUITSCHLAND.

295 **Tegen plundering.**

Een onzer correspondenten meldt ons: Te Aken, waar een dezer dagen aan Bahnhof West treinen met troepen van het front aankwamen, waren reizigers ervan ooggetuigen, dat een militair, die bleek laken voor een pak bij zich te hebben, gevangen werd genomen. Volgens de spoorwegbeambten stond daar 5 jaar gevangenisstraf op. De man was gehuwd 300 en vader.

Een merkwaardig betoog.

In de "Hamburger Echo" schrijft de sociaal-democraat Hänisch een artikeltje, waarin hij betoogt dat de sociaal-democratische partij eerlijk moest erkennen, dat zij in 305 den tijd voor den oorlog groote fouten heeft begaan. Het weerstandsvermogen van de kapitalistische maatschappij was onderschat, haar verwachte ineensstorting was uitgebleven. De oorlog, die de nationale onafhankelijkheid van Duitschland bedreigde, was voor het Deutsche proletariaat een doodelijk gevaar; zeker betrof de oorlog alle Duitschers, maar in de eerste plaats toch het proletariaat. Zijn levensbelangen staan 310 op het spel, daarom moet het proletariaat den reuzenstrijd mee helpen uitvechten. Zijn zaak wordt uitgevochten in de loopgraven in Noord-Frankrijk en Polen. Er zijn sociaal-democraten, ook in Duitschland, die er anders over denken.

FRANKRIJK.

315 **De toestand in Marokko.**

Het Fransche gezantschap deelt nog mede:
De Weener pers meent te moeten berichten, dat de toestand der Franschen in Marokko zeer ernstig zou zijn en dat Fez omsingeld zou zijn door 20,000 Berbers. Het Fransche gezantschap is gemachtigd tot de verklaring, dat deze beweringen van 320 allen grond ontbloomt zijn. De Resident-Generaal heeft zelfs niet lang geleden eenige korpsen, die in het begin van den oorlog uit leden der Fransche koloniën in Marokko waren gevormd, ontbonden. De meest volkomen veiligheid begint zoowel in Marokko als in Algerië en Tunis te heerschen en de Muzelmansche bevolkingen dier landen geven al openlijker en openlijker hun afkeuring te kennen over de ongerechtvaardigde 325 deelneming van Turkije aan den huidige oorlog.

ENGELAND.

Shaw en de propaganda bij de neutralen.

330 Bernard Shaw neemt het in Engeland geopperde denkbeeld, om in Italië op groote schaal vlugschriften te verspreiden, met een uiteenzetting van de officieele redenen, die Groot-Britannië tot den oorlog brachten, als aanleiding om in de "Times" eenige opmerkingen te maken. De officieele redenen, zoo betoogt hij op geestige wijze, moeten we den neutralen niet voorleggen, maar we moeten de ware redenen uiteenzetten, waarom de neutrale natiën haar sympathie zij het met haar actieven steun, aan onze

335 zijde moeten geven. Zij moeten overtuigd worden dat het een zaak niet van eenige
nationaliteit, maar van de wereld is, om het militaire prestige van het Pruisische
stelsel te vernietigen. Trouwens, zoo merkt Shaw op, er zijn twee officieele
voorstellingen van onze zaak. De eene is gericht tot de regeerende klassen,
340 voorstanders van de oude vermaarde diplomatie, die zoo vele zegepralen behaalde. Zij
doet ons zien als een krijgshaftige machtige natie het kampioenschap der wereld
aanvaardend tegen het Pruisische stelsel en dit op het geëigend oogenblik door
overmacht vernietigend. Dit is het standpunt van Balfour, Churchill en de "Times"
zelf, en zal het meeste indruk maken op de vele en invloedrijke menschen in de
345 neutrale landen, die het met den overwinnaar houden of diens ongenade vreezen.
De tweede officieele voorstelling, bestemd voor de Engelsche kiezers, meest menschen
die den oorlog verafschuwen en van buitenlandsche politiek geen begrip hebben, geeft
de verlangde verontschuldiging voor den oorlog. Deze lieden moeten overtuigd zijn
dat de oorlog aan ons vreedzame, argelooze en onvoorbereide kooplieden is opgedrongen
350 door een onbeschaamden vijand, jegens wien we ons hebben te verdedigen. Maar, zegt
Shaw, deze voorstelling is voor het buitenland niet geschikt. Want wie haar gelooft,
moet dan wel den indruk krijgen dat de Duitschers sterker, dapperder en slimmer zijn
dan wij; en wie haar niet gelooft zal geprikkeld worden door deze onhandige poging om
op zijn lichtgeloovigheid te speculeeren.
Shaw waarschuwt dan – Duitschland heeft door een onhandige perscampagne het tegendeel
355 bereikt van wat het wilde – tegen onhandige perspropaganda. En hij zet dan uiteen hoe
z. i. de propaganda voor de Britsche zaak in Italië zou moeten worden gevoerd en zijn
betoog komt hierop neer, dat de belangen van Italië bij de overwinning der entente
dienen te worden aangetoond en dat aan het volk de voordeelen van het Engelsche of
Fransche boven het Duitsche stelsel dienen te worden uiteengezet.

360 **TURKIJE.**

Turksche troepen door Engelsche schepen beschoten.

ATHENE, 17 Dec. (Reuter.) Volgens een telegram uit Mytilene beschoot een Engelsch
eskader Zondag Turksche troepen, die waren samengetrokken aan de Golf van Heròs (ten
365 noorden van het schiereiland Chersonesus).
Bijzonderheden ontbreken.

ITALIË.

Italië en Turkije.

370 ROME, 17 Dec. (Reuter.) In den Senaat is het Hodeida-incident ter sprake gekomen.
(Zooals we dezer dagen meedeelden, is in het Italiaansche consulaat te Hodeida de
Britsche consul, die daar toevlucht zocht, door Turksche gendarmen, die met geweld
het consulaat binnendrongen, gearresteerd.)
Sonnino, de minister van buitenlandsche zaken, verklaarde, dat wijl de verbinding met
375 den consul te Hodeida moeilijk is, Italië aan de Porte aanbod, haar mededeelingen
aan de regeering van Yemen te doen toekomen. De Turksche regeering aanvaardde dat
aanbod en overhandigde aan de Italiaansche regeering twee telegrammen voor den
gouverneur van Yemen, waarin dezen gelast wordt onmiddellijk den Britschen consul
naar het Italiaansche consulaat terug te zenden en de bedrijvers van den inval in het
380 Italiaansche consulaat te doen vervolgen.
Minister Sonnino voegde hieraan toe, dat hij reden had om aan te nemen, dat het
betreurenswaardige incident op bevredigende wijze zal worden geschikt.
De minister verklaarde verder, dat de verzekeringen, die hij van de Porte ontvangen
heeft, alle bezorgdheid bij de regeering wegnemen. De Porte had niet meer kunnen doen
385 in den beschikbaren tijd. De Senaat kan er van verzekerd zijn, dat de regeering haar
plicht zal doen.

SCANDINAVIË.

De Koningsbijeekomst.

390 BERLIJN, 17 Dec. (Corr. Norden.) De aanstaande bijeenkomst van de koningen uit het
noorden vormt hier sedert gisteren het middelpunt der militaire belangstelling.
Algemeen toont men begrip voor de romantiek van deze koningsbijeekomst. Alle bladen
bevatten lange uittreksels uit de Scandinavische pers en bespreken de
"welthistorische Begebenheit" in hoofdartikelen, die over het algemeen in zeer
395 sympathieken toon zijn gesteld en duidelijk het streven der volkeren van het noorden
bewijzen, dat de conferentie van Malmö geheel als een binnenlandsche aangelegenheid
der Scandinavische staten moet worden beschouwd, waarin men zich niet met raad of
wenken heeft te mengen.
De "Morgenpost" beoordeelt de gebeurtenis in een artikel onder den titel "de nieuw-
400 Scandinavische idee" en herinnert hoe in 1905, bij de afscheiding van Noorwegen de

Zweedsche minister tot koning Oscar zeide: "Uwe Majesteit zal nog beleven dat de gescheiden broeders zich weer vereenigen." Koning Oscar heeft dit niet beleefd, zegt het blad, maar zijn zoon en erfgenaam Gustaaf zal wellicht van nog grooter gebeurtenissen getuige zijn en daartoe meewerken. De bijeenkomst der drie Scandinavische heerschers te Malmö, waartoe op zijn initiatief werd besloten en die uiterlijk slechts de bevestiging is van de Scandinavische onzijdigheid, kan in werkelijkheid het uitgangspunt zijn van een actie van historische beteekenis. De bijeenkomst van Malmö in dezen oorlogstijd moet en zal onmiddellijk leiden tot inniger politieke en economische samenwerking van Zweden, Noorwegen en Denemarken, de nauwe gemeenschap hunner belangen bewijzen en hen ertoe brengen, alles wat hen tot nu toe heeft gescheiden, ter zijde te stellen en het door alle verstandige Scandinaviërs reeds lang gewenschte ideaal van een Scandinavische unie te verwezenlijken.

ZWEDEN.

415 **Rusland zoekt vreemde officieren.**

Een hooggeplaatst Russisch ambtenaar zond aan een Zweedsch reserve-officier te Upsala een schrijven, waarin hij dezen poogde over te halen in Russischen dienst te treden, tegen allerlei verleidelijke voorspiegelingen, als hoog salaris, verhooging in rang enz. En tevens verzocht hij dezen Zweedschen officier ook zijn kameraden over te halen in Russischen dienst te treden.

420 De Zweedsche officier ging niet alleen op dit aanbod niet in maar publiceerde het schrijven in het "Stockholmer Aftonblad". Van Russische zijde volgde onmiddellijk een dementi, waarin gezegd werd dat dit een praatje was, van Duitsche zijde afkomstig, om de Russische regeering in discredit te brengen.

425 Doch het "Aftonblad" – dit démenti mededeelend, zegt daarbij:

"Wij kunnen verklaren, dat dit bericht niet van Duitsche zijde kwam. Wij zelf hebben het origineele schrijven van den Russischen ambtenaar aan den Zweedschen officier gezien, en hebben dit op diens verzoek gepubliceerd. De middelen, waarmede Rusland 430 poogt vreemde officieren te werven, hebben hier al evenzeer bevreesing gewekt als die Russische tegenspraak."

Nederland en de oorlog.

De Koningin in Noord-Brabant.

435 Uit Breda meldt men ons van ongeveer 1 uur:

De Koningin is thans in Rozendaal, komt Vrijdag in Breda en gaat hoogstwaarschijnlijk ook naar Molenhei.

Belgische vluchtelingen.

440 Een onzer verslaggevers seint uit Sluis:

Onder de te Sluis vertoevende vluchtelingen heeft zich een geval van typhus voorgedaan, vermoedelijk veroorzaakt door het gebruik van water uit de haven. De lijder is ter verpleging geïsoleerd. Het water uit de haven is door het inwerpen van petroleum onbruikbaar gemaakt.

445 Het bericht, dat de vluchtelingen konden blijven en niet naar Nunspeet vervoerd behoeften te worden, heeft onder hen groote voldoening gewekt.

Ds. N. J. Pattist te Aardenburg is benoemd tot gedelegeerde van den regeeringscommissaris voor westelijk Zeeuwsch-Vlaanderen.

450 **Nationaal Steuncomité.**

Door de Nederlandsche Gereformeerde Gemeente te New-Kirle, Iowa, Vereenigde Staten van Amerika, is aan de Koningin een bedrag van f900 toegezonden, aldaar bijeengebracht tot leniging van den nood in het moederland. Namens H. M. is dit bedrag in handen gesteld van het Koninklijk Nationaal Steuncomité.

455

Uitvoer paarden.

Nagenoeg 5000 paarden (ruinen beneden 20 maanden) en veulens zijn thans reeds op de keuringsdagen van begin November tot midden December van het station Oldenzaal naar 460 Duitschland uitgevoerd. En nog blijft de aanvoer groot. De prijzen voor deze dieren zijn enorm hoog en varieeren van f300–600. Slechts enkele paarden werden afgekeurd.

Nagekomen Advertentie.

Verkoop bij Inschrijving

465 door het Bestuur van Het Comité van Graanhandelaren te Rotterdam, als lasthebber van de Nederlandsche Regeering, op **Woensdag 23 December 1914**, den voormiddags te 10 uur, in het Graanhuis, Wijnhaven 50 te Rotterdam, van:

Ca. 30000 Balen Amerik. Tarwebloem PATENT

liggende te **Rotterdam** op zolders.

470 De voorwaarden van inschrijving, tevens vermeldende de merken en ligplaatsen der partijen, zoomede inschrijvingsbiljetten, zijn bij voornoemd Bestuur verkrijgbaar.

Amsterdam en de Oorlog.

Belgische vluchtelingen.

475 Gisteren zijn van hier naar Nunspeet 17 uitgewekenen vertrokken. Voor den extratrein van hedenochtend 7 uur 10 gaven zich 72 repatrieerenden op.

Laatste Berichten.

Op Zee.

Bombardement aan de Engelsche kust.

480 BERLIJN, 17 Dec. (W. B.) Officieel. Over den aanval op de Engelsche Oostkust worden de volgende bijzonderheden meegedeeld. Bij de nadering van de Engelsche kust werden onze kruisers bij niet helder weer door vier Engelsche torpedojagers zonder succes aangevallen. Een torpedojager werd vernietigd, een ander raakte in zwaar gehavenden toestand uit het gezicht. De batterijen van Hartlepool werden tot zwijgen gebracht;
485 de gashouder vernield. Verschillende ontploffingen en drie groote branden in de stad konden aan boord worden waargenomen. Het kustwachtstation en de waterleiding van Scarborough en de kustwacht en het signaalstation te Witbv werden verwoest. Onze schepen kregen eenige treffers van de kustbatterijen, welke echter slechts geringe schade aanrichtten.

490 Op een andere plaats werd nog een andere Engelsche torpedobootjager in den grond geboord.

De Duitsche vloot aan de Engelsche kust.

495 LONDEN, 17 Dec. (Reuter.) Ten aanzien van de militaire beteekenis van de beschieting toonen de artikelen in de Engelsche pers, dat de openbare meening in Engeland volkomen kalm blijft. De officieele opvatting te dezen opzichte blijkt op welsprekende wijze uit de mededeeling van den Board of Trade betreffende de verlaging van de tarieven der zee-assurantie met 25 proc. Echter al schrijft men aan dezen raid weinig militaire beteekenis toe, er is een geweldige verontwaardiging door gewekt.
500 Wat Hartlepool zelf betreft, is er niets te zeggen, daar deze stad een fort heeft, maar de beschieting van geheel onverdedigde kustgedeelten wordt een schandelijke misdaad genoemd jegens menselijkheid en internationaal recht. En men meent, dat weer opnieuw de vraag aan de orde komt of waarlijk de neutrale natiën, onderteekenaars van de conventie van 's-Gravenhage, het met hun eer en gevoel overeen
505 kunnen brengen zich van elk protest te onthouden.

De bladen doen uitkomen, dat Duitschland waarlijk aan de neutrale staten heeft getoond, dat als het wint en als het noodig mocht zijn den een of ander schrik aan te jagen, geen stad of dorp aan zijn kust zou. zijn, waarvan de weerlooze bewoners aan beschieting en moord zouden ontsnappen.

510 De Engelsche bladen meenen, dat de raid twee bedoelingen had, n.l. om den Duitschen geest op te wekken en om een paniek te wekken in Engeland. Deze laatste bedoeling is zeker verijdeld. Behalve dat groote verontwaardiging is gewekt door den dood van vrouwen, kinderen en vreedzame burgers, heeft Engeland het bericht met groote kalmte ontvangen en deze Duitsche methode van oorlogvoeren zal slechts de offervaardigheid van het Fransche volk doen toenemen. De begeerte om deze daad te wreken heeft een
515 nieuwen stoot gegeven aan de recruteering. De onderstaatssecretaris van marine, Macnmore, merkte vanmiddag in een redevoering te Glasgow op, dat de beschieting tot resultaat had, dat aan Kitcheners leger ten minste twee nieuwe legercorpsen zouden worden geschonken. Het eenige moreele effect van het bombardement zou dit zijn, dat
520 het besluit werd versterkt bij alle klassen zegevierend te voorschijn te komen, het koste wat het wil. Als de Duitschers hebben verwacht dat er wijziging zou worden gebracht in de maritieme tactiek van Engeland, die voor hen gunstig zou kunnen zijn, zullen ze bittere teleurstelling ondervinden.

525 **ENGELAND.**

Egypte Britsch protectoraat.

LONDEN, 17 Dec. (Reuter.) **Egypte is tot Britsch protectoraat geproclameerd.**

De Australische hulptroepen.

530 MELBOURNE, 17 Dec. (Reuter.) De infanterie van het tweede contingent, samengesteld uit mannen uit de verschillende deelen van Australië, trok heden door de straten en defileerde voor den gouverneur-generaal, die voor het parlamentsgebouw zich had

opgesteld. De bevolking juichte dé troepen geestdriftig toe.

535 **De recruteering in Canada.**

MONTREAL, 17 Dec. (Reuter.) De minister van oorlog deelt mede, dat de autoriteiten de aanvraag van 2500 Fransche Canadeezen tot inlijving bij het tweede contingent moesten weigeren. Allen echter spraken den wensch uit dan te worden ingelijfd bij een regiment van gelijke samenstelling, dat dan bij het derde contingent zoude worden
540 gevoegd.

ZUID-AFRIKA.

De burgeroorlog.

545 PRETORIA, 17 Dec. (Reuter.) Officieel. Er is gisteren een hevig gevecht geleverd met de rebellen onder commando van Fourie, tusschen Rustenburg en Pietersburg. Het gevecht duurde tot het vallen van den avond, toen de weermacht en de politie de stelling der rebellen bestormden. Deze gaven zich na een bajonetgevecht over. Vijf en veertig rebellen werden gevangen genomen, onder hen bevindt zich Fourie.

550 **ITALIË.**

Italië en Turkije.

ROME, 17 Dec. (Reuter.) Minister Sonnino deelde nog in den Senaat mede, dat de Turksche regeering de maatregelen heeft herroepen, welke den vreemdelingen beletten het land te verlaten en die den postdienst met Europa schorsten.
555

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27912]

560 **EDITIE VAN 4 UUR. AVONDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.**

DE OORLOG

**De algemeene toestand. - De nederlaag der Russen in Polen. - De strijd om het bosch bij Wyteschaete. - De slag bij Nieuwpoort. - De Duitsche vloot aan de Engelsche kust. - Duitsche kruiser gezonken. - Duitschland en het Fransche geelboek. - De
565 Koningsbijeekomsst te Malmö.**

De algemeene toestand.

570 De berichten die thans uit Polen ontvangen worden, zijn van het hoogste belang, niet alleen voor den oogenblikkelijken stand van zaken, maar ook voor de toekomstige ontwikkeling van den strijd. Een telegram uit het Duitsche hoofdkwartier meldde ons gisteren, laat in den namiddag, dat de Duitsche legers in Noord-Polen, dank zij vooral de dapperheid van de West-Pruissische en Hessische regimenten, een beslissende overwinning hebben behaald.

575 Noord-Polen, dat is volgens de Duitsche opvatting, het Russisch-Poolsche gebied bezuiden den Weichsel. Dat gebied werd door de "Times" voor eenige dagen geleden vergeleken met het terrein in Zuid-België, en het optreden der Duitschers in dat gebied met den opmarsch naar Calais.

580 Even krachtig als het streven der Duitschers was om door de linie der bondgenooten bij Nieuwpoort te breken, was hun pogen om in het Oosten naar Warschau door te dringen. Voortdurend werden versterkingen uit Duitschland, en wellicht ook van het westelijk oorlogstooneel, naar Noord-Polen gebracht, naar den hoek gevormd door Llof, de Bzoera en de Weichsel. De Duitsche opmarsch, dien de "Times" reeds mislukt achtte, schijnt nu volkomen geslaagd te zijn.

585 Hoewel de bijzonderheden over dit gevecht nog niet bekend zijn, is uit den geheelen toon van het Duitsche officieele telegram wel op te maken, dat de beslissing in dit gebied geheel en al ten gunste van de Duitsche troepen is uitgevallen.

En dit kan van het allergrootste belang zijn, omdat het de weerstandskracht van Oostenrijk en Duitschland aanzienlijk versterkt.

590 Een Russische overwinning toch in de streek, een nederlaag der Duitschers, zou den weg naar Berlijn voor de Russen hebben geopend. Om de Russische legers op hun opmarsch door Oost-Pruisen en Silezië tegen te houden, om Breslau en dus Berlijn te beschermen, zouden de Duitschers hun legers op het Westelijk front aanzienlijk hebben moeten verzwakken, en daardoor zouden zij aan de bondgenooten de kans hebben geopend om een krachtigen, en wellicht met succes bekroonden aanval te doen op de Duitsche
595 stellingen.

Nu echter het Russische leger verslagen is, en naar het schijnt, met groote verliezen, is de kans groot, dat de Duitsche en Oostenrijksche legers met succes den

oorlog nog geruimen tijd kunnen voortzetten.

600 Want de hulp die de bondgenooten van Rusland verwachtten, de arbeid van de "Russische stoomwals", die alles nivelleerend over de Duitsch-Oostenrijksche legers zou gaan vernietigend wat weerstand bood is minder krachtig dan de Engelsche openbare meening en de Fransche geldschieters wel verwachtten. Tegen de taktiek van Hindenburg is grootvorst Nikolaas niet opgewassen. En hoewel de Duitsche berichten niet meer zeggen dan "de offensieve beweging der Russen is op niets uitgelopen", en de "Russische
605 legers zijn tot den terugtocht gedwongen na hardnekkige en verbitterde gevechten", - is het toch wel duidelijk, dat ditmaal de Russen een ernstige nederlaag hebben geleden. Dat zij vernietigd zijn is uit deze berichten niet op te maken; maar zeker is het wel, dat hun aanvalskracht voor langeren tijd zal zijn gebroken. De overwinning der Duitschers bij Lodz en aan de Bzoera heeft natuurlijkerwijze ten
610 gevolge dat ook in het zuiden de Russen moesten terugtrekken wilden zij niet tusschen de Oostenrijkers en Duitschers geraken. De Duitsche en Oostenrijksche pers juicht over deze overwinning van Hindenburg die in de bladen wordt vergeleken met den volkerenslag bij Leipzig, met den slag bij Salamis, met andere groote wereldslagen.
615 Dit zal eerst te beoordeelen zijn als nadere berichten ons den geheelen omvang van de overwinning zullen doen kennen.

Bij deze geweldige gevechten in het Oosten hebben de partieele gevechten op het westelijk oorlogstooneel meer het karakter van schermutselingen.
620 Er schijnt toch wel pootig gevochten te zijn in den omtrek van Nieuwpoort, waar de Belgen en Franschen van de landzijde optraden en daarbij gesteund werden door het Engelsche eskader, dat uit zee de Duitsche kusttroepen beschoot. Maar het resultaat, dat de linies der geallieerden 500 meter vooruitkwamen, staat niet in verhouding tot de honderden die daarbij omkwamen. Wel wordt dit gebied duim voor duim verdedigd en
625 kost elke voetbreed gronds meer menschenlevens dan ooit eenig ander deel der aarde heeft gevraagd. Het bosch van Wyteschaete, ten zuiden van Yperen, heeft een strijd gezien, zooals ons in een telegram uit Londen wordt geschetst, die meer dan moorddadig was. Duizenden menschen sneuvelen tijden de aanval op, of de verdediging van zulke terreingedeelten, zonder dat aanvallen rof verdediger daardoor eenig
630 tastbaar voordeel behalen. Het is een strijd, die uitsluitend het vernietigen van 's vijands troepen het uitputten en afmaken van 's vijands leger beoogt. Waar het niet met aanvallen gaat, gewoonlijk in de duisternis van den nacht of onder bescherming van den mist, om den vijand te verrassen, daar duurt onafgebroken, dag en nacht, het artillerievuur voort. Zelfs de vraag om een korten wapenstilstand, ten
635 einde de vele doden te begraven, wordt geweigerd of beantwoord met een nog moorddadiger beschieting. Een merkwaardig staaltje van dezen gemoedstoestand is de volgende dagorder, uitgevaardigd door den commandant van het Fransche reserve-regiment no. 346:

640 "Un parlementaire allemand s'est présenté hier matin devant nos lignes pour demander un armistice de 24 heures soi-disant pour enterrer leurs morts. Notre réponse a été celle qu'il convient de donner à des sauvages, qui ont le mépris des lois de la guerre. c'est a dire: le bombardement par notre artillerie de la lisière de la forêt de Mort Mare, et l'envoi de plusieurs centaines de kilogrammes d'obus a la mélinite dans Thiancourt, résidence de l'état-major allemand. Ces messieurs ont bu leur café
645 sucré comme cela nous est arrivé tant de fois a nous-mêmes."

"Een Duitsch parlementair kwam gisteren voor onze linies om een wapenstilstand van 24 uur te vragen, naar hij zeide om de doden te kunnen begraven. Ons antwoord was dat, hetwelk gegeven moet worden aan wilden, die de oorlogsregels minachten, nl. het
650 beschieten door onze artillerie van den boschrand van Mont Mare en het zenden van eenige honderden kilogrammen melinietbommen naar Thiancourt, het verblijf van den Duitschen generalen staf. Die heeren hebben hun koffie gesuikerd gedronken, zooals het ons ook reeds herhaaldelijk is overkomen."

655 Gelukkig staan tegenover zulke onmenselijkheden ook gevallen van ridderlijkheid en vriendelijkheid, waarvan wij nu en dan gelegenheid hadden melding te maken, en die dan ook dankbaar worden erkend. Want waarlijk, de strijd is al ernstig en wreed genoeg; het is onnoodig dien nog onmenselijker te maken door maatregelen, die de bereiking van het doel van den oorlog niet nader brengen, doch slechts strekken
660 te maken.

Op het Westelijk oorlogstooneel.

Fransch legerbericht.

665 PARIJS, 17 Dec. (Reuter.) Het avond-communicu' luidt: Wij wonnen terrein ten noorden van Yperen en Meenen en den weg zuid en zuidoost van Bixschoten. Wij rukten noordoostelijk van Atrecht op en bereikten de eerste huizen van St. Laurent Blangy; maakten flinke vorderingen bij Owillers, Laboiselle, Mametz, Mariecourt, in de streek van Bapaume én Peronne. Tusschen Somme en Vogezen kwam niets bijzonders voor.

670 **De strijd bij Nieuwpoort.**

LONDEN, 17 Dec. (Reuter). De "Daily Mail" verneemt uit Duinkerken: De strijd in de omgeving van Nieuwpoort werd Dinsdag verwoed voortgezet. Heden trachtten de Duitschers gedurende den nacht het terrein en de loopgraven, welke zij Woensdag verloren, te heroveren, maar zij werden met zware verliezen aan dooden en gevangenen, 675 onder wie mariniers en Beieren, teruggeslagen. De bondgenooten zetten hun voorwaartsche beweging voort, doch om elken meter grond moet gestreden worden. Aanvallen van de Duitschers op Ramscapele en Pervyse werden heden met zware verliezen voor den vijand afgeslagen.

680 **De strijd om het bosch bij Wyteschaete.**

LONDEN, 18 Dec. (Reuters bijz. dienst.) De correspondent van "Daily News" in noordwest-Frankrijk seint: De Engelschen namen bezit van het bosch bij Wyteschaete, ten zuiden van Yperen, waarvan in het jongste Fransche communiqué is melding gemaakt. Dit schitterenden 685 wapenfeit vond Maandagnacht plaats. Het bosch ligt tusschen twee samenlopende wegen. De Engelschen zetten het gevecht in de duisternis in met een heftigen bajonet-aanval om het bezit van de loopgraven, welke de Duitschers aan den zoom van het bosch bezet hielden. De Engelschen wierpen de Duitschers in een onweerstaanbaar élan door het woud terug; aan de andere zijde werd de vijand door zijn eigen kameraden, die hem 690 voor de tegenpartij hield, beschoten. De Engelschen drongen steeds vooruit, terwijl zij een allerhevigst vuur op de Duitschers richtten, die nog door een andere Engelsche afdeeling, welke onopgemerkt was omgeslopen, beschoten werd met mitrailleur- en geweervuur. Cavalerie sneed den Duitschers den terugtocht af, waarop de Engelschen nog een bajonetaanval deden, en de rest van den vijand zich overgaf.

695 **Aan de Nederlandsch-Belgische grens.**

Een onzer correspondenten seint heden uit Sluis: Vooral in de laatste acht dagen worden de grenzen hier in den omtrek strenger dan ooit te voren door de Duitschers bewaakt. Mocht men voor dien tijd zoo nu en dan nog 700 eens eenige toegevendheid ondervinden – thans mag absoluut hoegenaamd niemand de grens passeeren. Langs de Brugsche Vaart naar het naburige dorpje Houcke, den straatweg van hier naar Westcapelle, van Retranchement naar Westcapelle en ook van Retranchement en Cadzand langs het strand naar Knocke, overal stoot men op het antwoord der Duitse schildwachten: passieren streng verboden; het is hooge 705 uitzondering, als men van en naar België wordt doorgelaten hetgeen men dan natuurlijk nog te danken heeft aan zijne goede papieren. Ook langs de binnenwegen is het overschrijden der grens zoo goed als onmogelijk en dit tersluiks doen, valt ook niet mee, want dan loopt men al heel gauw kans om beschoten te worden. Een en ander is uit den aard der zaak al bijzonder lastig voor de naburige 710 grensbewoners, die in hunne haardsteden van vele dagelijksche levensbehoeften verstoken zijn. Steenkolen, petroleum, suiker, zout, rijst nog vele andere artikelen zijn er hoegenaamd niet te krijgen. Geen wonder dan ook, dat niettegenstaande deze strenge grensbewaking er toch zoo nu en dan toch nog eens iemand op uittrekt om te beproeven langs modderige omwegen over versch gepoelgde akkers en drassige weiden 715 Sluis of Aardenburg te bereiken, ten einde aldaar in het meest noodige te voorzien. Maar ook al is dit gelukt, dan nog is het een groote vraag of zij met hun goederen, die met zooveel opofferingen en moeite werden bemachtigd, wel ongemoeid kunnen terugkeeren. Niet zelden worden zij gedeeltelijk hierin verhinderd, door de tegenwoordig zeer scherp toekijkende staatsbeambten, beast lmet de handhaving der 720 weten op den verboden uitvoer, waardoor menigeen zijn vrachtje al heeft moeten afstaan. De hoofdweg naar Westcappelle is nog steeds versperd. Wel zijn voor zoover men zien kan vele dwarsliggende boomen opgeruimd, doch deze maatregel schijnt zijn oorzaak te vinden in de omstandigheid, dat dezer dagen, meer dan vroeger deze weg door de 725 Duitse militairen zelf gebruikt wordt voor transporten, hetgeen weer voortvloeit uit het aangroeien van getal militairen hier in den Noordwesthoek. jHeeft men tijd zich wat aan de grens op te houden, dant ontwaart men, dat zoo nu en dan

730 cavaleriepatrouilles deze buurt bezoeken. Van het terugtrekken der Duitschers uit
dezen hoek schijnt alzoo tot dusver nog geen sprake te zijn, zooals onlangs werd
verkundigd. Dit terugtrekken werd namelijk afgeleid uit het opruimen der boomen,
waarvan ik hiervoren melding maal maakte.
Menschen, uit Heyst gekomen, vertellen mij, dat menigeen denkt, dat de Duitschers
zich aan de kust niet erg op hun gema kgevoelen. Voortdurend, zeggen zij, hebben des
735 nachts troepenverschuivingen plaats en de sterkte der bezettingen aan de kust is
dagelijks zeer verschillend. Alles moet er even geheimzinnig in zijn werk gaan.
Niemand, behalve militairen, mogen zich op den zeedijk begeven. De kustbevolking
vreest een bombardement uit zee.
Naar men mij verzekert, moet de z.g. Serzaetebrug, die tusschen Westcapelle en Brugge
740 ligt en waarover voorheen de Sluische tram reed, niet vernield zijn.

(Nadruk verboden.)

VEURNE, 15 Dec. '14.

Een onzer medewerkers schrijft:

745 Zoo langzamerhand gaan de bondgenooten voorwaarts. Hoewel er in de afgelopen week
eenige projectielen vielen te Veurne, waarvan één op het stationscomplex, ging men
voort van hieruit de operaties aan den Yser te leiden. Hadden de Duitschers een der
verloren stellingen teruggenomen, de vreugde was maar van zeer korten duur, en binnen
36 uur was de stelling weer in handen van de verbondenen. Bij den strijd aan den Yser
komt de groote kracht van het kleine Belgische leger tot uiting. Zonder hen schijnt
750 't niet wel mogelijk de stellingen te behouden. Een genomen proef met wegzending van
een deel hunner, werd niet herhaald. In den aanval met de infanterie zijn ze dan ook
onweerstandbaar. Jongens en mannen, die vóór den aanval de kalmte en de goedheid zelf
zijn, worden ware vechtduivels zoodra ze Duitse uniformen zien.

755 Dat behoeft niet te verbazen. De berichten die hen bereiken omtrent het lot hunner
achtergebleven familieleden, zijn als zoovele zweepslagen, die hen voortjagen in den
strijd. Ze zien hoe langer hoe meer in "den Duts" den man die de hunnen heeft doen
lijden.

760 Toch wordt dit niet van hoogerhand bevorderd, evenmin leidt dit tot misbruiken. Ik
zag zelf hoe Duitschers, eenmaal tot machteloosheid genoopt, met alle krijgsmanser
werden behandeld. Toch is 't te verstaan dat in den aanval menig soldaat meer dan een
steekwonde ontvangt.

Dat is 't gevolg van het feit, dat meermalen dezelfde persoon tot mikpunt is van meer
dan één aanvaller.

765 Ik zag van op een betrekkelijk kleinen afstand, hoe zoo'n aanval werd voorbereid en
uitgevoerd. In halve-maan-vorm met tusschenruimte in de gelederen, telkens dekking
zoekende, gaan de soldatea vooruit. De bedoeling is duidelijk, n.l. den tegenstander
zoo mogelijk te omsingelen of af te snijden van het gros van het leger. Zoo is 't te
verstaan, dat bij gebruik van 't geweer menig soldaat meer dan één kogel ontvangt.
Gewoonlijk is bij zulk een aanval de aanvallende partij de winnende. Dat zit zoo. Men

770 valt slechts aan als men op grond van bekomen inlichtingen meent een goede kans te
hebben. Alleen bij slechte informaties of te gering geschatte tegenweer komt het
anders uit. Bij het laatste speelt dikwijls de verborgen mitrailleuse of het
machinegeweer een rol. Deze instrumenten tracht men dan ook met groote zorg te
verbergen. Ik zag zelfs dat een hollen boom met geïmproviseerd varkenskot als
775 zoodanig dienst deed. De op het oog meest onschuldige objecten doen 't gewoonlijk.
Inderdaad wordt veel vernuft aangewend in dezen krijg. De genie-officieren treden
dikwijls op als ware "putbazen". Hun methode van graafwerk wekt bewondering. Menige
hand, die vroeger alleen den schermdegen of de pen hanteerde, in nu vereelt door
gebruik van spade en hamer.

780 Als ik in stille uren eens met de Belgen spreek, dan hoor ik hen steeds weer zeggen:
We willen ons zelf zijn en blijven.

Van 't eigenlijk soldateske is bij hen geen sprake. 't Is de drift om hun geschonden
recht te wreken, die hen drijft. Ik sprak er ook die vóór den oorlog aan geen enkelen
vorm van militarisme dachten, doch nu betreuren, niet meer en beter nog den indringer
785 te hebben kunnen weerstaan.

In het midden van het leger leeft men sober, en is er op bedacht het goede voorbeeld
van den Koning der Belgen niet te beschamen. Men spreekt van hem, als van een der
helden der Oudheid. Verschil over politiek heeft men niet. De oorlog heeft alle
andere dingen op zij geschoven. Aan na den oorlog denken ze nog niet. Aandoenlijk is
790 de zorg voor hun gevallen makkers. Met de meeste zorgvuldigheid waken ze over hen.
Stand-verschil kent men niet meer. In den slag en op het slagveld, kent men slechts
strijdmakkers.

Dit verandert wel, zoodra men weer in de steden komt. Hoe grooter het gevaar, hoe

grooter de eenheid is.

795 En 't gevaar aan den Yser is groot. 't Is nog niet met juistheid te zeggen hoeveel duizenden daar zijn gevallen. Doch men zal ontzet zijn als men 't eenmaal zal weten. En nu aan de kust. Ook daar zal 't eerlang warm toegaan. Men zal ook daar geen kamp geven! Doch daarover bericht ik nader.

800 **Van het Oostelijk oorlogstooneel.
Russisch legerbericht.**

PETERSBURG, 17 Dec. (P. T. A.) De groote staf meldt: In de richting van Mlava vervolgen onze cavalerie en vooruitgeschoven troependeelen krachtig de Duitsche troepen, die de nederlaag leden toen ze de grens in overmacht overtrokken. Bij de
805 vervolging vermeesterden wij gevangenen en vele kanonnen en ander oorlogsmateriaal. Op den linkeroever van de Weichsel en in West-Galicië kwam gisteren geen belangrijk gevecht voor.

In de afgelopen week trachtte het garnizoen van Przemysl verschillende uitvallen te doen, die echter teruggeslagen werden met groote verliezen. Bij een uitval op dezer
810 maakten we eenige honderden gevangenen en vermeesterden we eenige mitrailleurs.

De nederlaag der Russen in Polen.

WEENEN, 18 Dec. (Corr. Bureau.) De bladen bespreken met de grootste voldoening de
815 successen in Polen behaald, en wijzen er op dat de geweldigste slag in de wereldgeschiedenis en de daarin behaalde overwinning tegelijkertijd een onvergankelijk monument wezen zou voor de trouwe wapenbroederschap tusschen Duitschland en Oostenrijk-Hongarije.

Het "Fremdenblatt" zegt, dat de overwinning oer bondgenooten geen verrassing en geen
820 succes van het oogenblik is, maar de sluitsteen van het met groote consequentie stuk voor stuk opgerichte gebouw; dit versterkt nog de groote beteekenis van deze beslissende zegepraal der bondgenooten op de Poolse en Galicische slagvelden behaald.

De nederlaag der Russen zal niet alleen van grooten invloed zijn op de verdere
825 ontwikkeling der gebeurtenissen op het noordoostelijk oorlogstooneel, maar ook invloed hebben op de politieke en militaire toestanden op alle tooneelen van den wereldoorlog.

Met Rusland hebben ook de bondgenooten, die op de hulp van het Tsarenrijk hoopten, een beslissende nederlaag geleden.

De "Neue Freie Presse" zet uiteen, dat de beslissende overwinning de laatste zet is
830 in het grootsche plan van den veldheer, en dat de legers der verbonden keizerrijken deze overwinning door hun slagvaardigheid en toewijding en door de kracht groote vermoeienissen lang te verdragen hebben weten te behalen.

BERLIJN, 18 Dec. (W. B.) De "Voss. Zeit." schrijft onder den titel "Hindenburg's
835 overwinning": "Het door de Russen aangekondigd offensief tegen Silezië en Posen is geheel en al mislukt", deze zinsnede is van te meer gewicht, wijl het Duitsche legerbestuur geenerlei neiging heeft tot overdrijving.

De Russische legers zijn in geheel Polen tot den terugtocht gedwongen, er is over de
840 geheele linie een overwinning behaald en niet slechts een tactische overwinning zonder doorwerkende strategische beteekenis, maar een overwinning van den tegenstander, die den oorlog nader tot zijn einddoel brengt.

De "Post" zegt, dat de mislukking van den Russischen aanval onze zwaar bezochte
845 grensprovinciën met één slag bevrijdde van iedere vrees. De beslissing, die nu in het Oosten viel, zal echter ook van nablijvenden invloed op de oorlogsgebeurtenissen in het Westen zijn.

Nu de Russische tegenstand gebroken is, zullen aanmerkelijke Duitsche legerkrachten weer vrij komen voor den strijd in het westen.

De "Vorwärts" doet opmerken, dat de mislukking van het Russische offensief, dat met
850 zoo geweldige strijdkrachten werd ingezet, een resultaat is, waar men mee voor den dag mag komen.

Uit het Verre Oosten.

De verovering van Tsingtau.

De "Times" ontvangt uit Peking, onder dagteekening van 17 November, een verhaal van
855 zijn correspondent over de krijgsverrichtingen, welke leidden tot de vermeestering van Tsingtau door de vereenigde Japansch en Britsch strijdmachten.

Gisteren zijn de zegevierende strijdkrachten van Japan en Groot-Brittannië, zoo meldt de correspondent, de veroverde Duitsche vesting Tsingtau binnen getrokken. Op 7
November, 76 dagen nadat Japan den oorlog had verklaard, maar nauwelijks een week

860 nadat de Japansche belegeringskanonnen in positie waren gebracht voor een
bombardement in samenwerking met de verbonden vloten, werden de witte vlaggen op de
verschillende forten geheschen. De laatste ademtocht van den laatsten Duitscher werd
voor de verdediging niet opgeëischt. Het einde kwam waarlijk zeer onverwacht – 4042
865 Duitse officieren en soldaten, gezond maar eenigszins vermoeid staakten hun verzet.
De landing van de Japanners geschiedde op 2 September, maar eerst op den 27sten
konden zij de eerste belangrijke positie van den vijand bereiken. Het Britsche
contingent landde eerst op 23 en 24 September en daar het een korteren afstand had af
te leggen kwam het aan juist toen de Japanners hun eerste schermutselingen op 28
September hadden beëindigd.

870 De Japansche bevelhebber, generaal Kamio, rekende op heftig en krachtig verzet en
zijn verbazing was dus groot toen de buitenste verdedigingswerken reeds in een dag
vielen, in plaats van in de drie dagen, die hij er voor gesteld had. Tot deze werken
behoorde ook de Prinz Heinrich-heuvel. Van hier af konden alle forten rondom Tsingtau
worden gebombardeerd en het is nauwelijks te gelooven, dat de Duitschers den heuvel
875 zoo spoedig zouden hebben ontruimd, indien ze waarlijk, zooals het heette, tot den
laatsten man stand wilden houden.

In afwachting dat het belegeringsgeschut op de Prinz Heinrich-heuvel zou zijn
opgesteld, legden de aanvallers steeds weer nader tot de vesting de loopgraven aan,
waarbij nu en dan lichte schermutselingen met de Duitschers plaats hadden. De
880 blokkeerende vloot bombardeerde van tijd tot tijd de vesting en toen October in het
land kwam, besloten de Japanners aan de non-combattanten gelegenheid te geven de
vesting te verlaten, altijd nog in het geloof, dat de Duitschers tot het laatste
stand zouden houden. Op 15 October kregen de Amerikaansche consul, vele dames en
kinderen en eenige Chineezers vrijgeleide en hun vertrek scheen er op te wijzen, dat
885 het Duitse garnizoen besloten was tot den laatsten droppel bloed weerstand te
bieden.

In het laatst van October was het belegeringsgeschut opgesteld en op 31 October, den
verjaardag van den keizer van Japan, was de aanvang bepaald van een algemeen
bombardement van de artillerie van de vloot en te land. Alle forten kregen hun deel,
890 brand brak op verschillende plaatsen aan de buitenhaven uit, olietanks vatten vuur en
dichte wolken zwarte rook stegen op. In de haven werd op den eersten dag een
kanonneerboot vernield en de (Oostenrijksche) kruiser "Kaiserin Elisabeth" ging op 2
November te gronde. Op dien dag werd ook het fort Iltis tot zwijgen gebracht en een
deel van de infanterie der belegeraars rukte vooruit. Op 3 November werden de
895 installatie voor het electrisch licht en het draadlooze station verwoest en onder een
vreeselijk geschut- en geweervuur rukten de belegeraars nog verder vooruit. In den
nacht van den 6den naderde het einde der verdediging, al begrepen de belegeraars dit
nog niet.

Gedurende den nacht schoten de vijandelijke kanonnen met tusschenpoozen. De
900 infanterie, voorwaarts dringend, bezette de centrale stellingen op de voornaamste
verdedigings-linie en te 1 uur 40 in den morgen van den 7den een fort in het Westen.
Te 5 uur 10 werd de middelste batterij op den Sjaoton heuvel genomen en 25 minuten
later de oostelijke batterij van Taktoentsjin en het Tsjoengsjawafort in het westen.
Dat gaf den belegeraars gelegenheid in massa op te rukken. Kort na het aanbreken van
905 den dag werd besloten de overblijvende forten te bestormen. Maar tusschen 6 uur en 7
uur 30 verscheen de witte vlag op de verschillende forten. Des avonds van den 7den te
7 uur 50 waren de capitulatie-voorwaarden geteekend; de Duitschers aanvaardden
onvoorwaardelijk de Japansche voorwaarden. Aan het garnizoen werden de militaire
eerbewijzen toegestaan en op den 10den werd de vesting door generaal Meyer-Waldeck
910 aan generaal Kamio overgedragen. Duitschlands bezit in China was ten einde.
De gouverneur en 200 Duitse officieren en 3841 onderofficieren en manschappen,
benevens vele noncombattanten werden krijgsgevangen.
De Japansche landmacht bij deze operaties betrokken, telde 22980 officieren en
manschappen en 142 kanonnen.

915 De Japansche verliezen bedroegen 236 gesneuvelden en 1282 gewonden.
De Britsche strijdmacht, onder generaal Barnardiston, telde negen stafofficieren, 910
man van het 2e bataljon South Wales Borderers en 450 Sikhs.
De Britsche verliezen waren 12 gesneuvelden, een sterfgeval wegens ziekte en 61
gewonden, onder wie 5 officieren.

Op Zee.

De Duitse vloot aan de Engelsche kust.

LONDEN, 18 Dec. (Reuter.) Officieel wordt meegedeeld, dat bij de beschieting van
Hartlepool 82 personen werden gedood en 250 gewond.

925

Naspeuringen van Paul Theelen: 18 december 1914

BERLIJN, 17 Dec. (Corr. E.) Aan den aanval op de drie Engelsche kustplaatsen hebben ook Duitsche slagschepen deelgenomen. Alle schepen zijn ongedeerd in de Duitsche havens teruggekeerd.

930 LONDEN, 18 Dec. (Reuters bijz. dienst). De "Times" meldt: Er zijn reeds negentig
lijken te Hartlepool gevonden. Wellicht worden onder de ruïnes van de huizen nog
anderen aangetroffen. Vele gewonden zal men niet kunnen vinden. In één hospitaal
worden 160 gekwetsten behandeld. Het bombardement is veel ernstiger geweest, dan men
935 eerst veronderstelde. Allerlei verhalen, die ik van te voren te hooren kreeg, hadden
mij voorbereid op de algeheele verwoesting, welke ik gistermorgen aanschouwde.
Blijkbaar hebben de Duitschers opzettelijk hun vuur gestrooid om een zoo groot
mogelijke oppervlakte te bereiken met hun granaten. Ik kwam langs honderden zwaar
beschadigde huizen, tallooze ruiten waren vernield.
Het doel van de Duitsche artilleristen, de batterij aan den ingang van de haven, is
940 niet getroffen, maar de huizen erom heen wel, waarvan de daken zijn ingevallen en,
alleen de muren nog overeind staan.
Een heftige aardbeving kan geen grooter verwoesting aanrichten, dan ik gisteren zag.
Vooral de wijken aan den zeekant hebben zwaar geleden; de winkelbuurten zijn slechts
weinig beschadigd. De dokken en werkplaatsen zijn er betrekkelijk goed afgekomen. De
945 gasfabriek is zwaar, doch niet onherstelbaar getroffen. Het hospitaal is
wonderbaarlijk niet getroffen, terwijl alle huizen er omheen geraakt zijn.
Aan de dokken wordt gewoon gewerkt. De trammen loopen, de treindienst is normaal. Het
eenige lastige voor het publiek is, dat de gasvoorziening gedeeltelijk is stopgezet.
Groote gaten, vooral in de velden, bewijzen, dat honderden granaten zijn afgeschoten.

950 BERLIJN, 18 December. (Wolff's Bur.) Wat de verklaring aangaat van de Engelsche
admiraliteit, dat demonstraties, die tegen onversterkte steden of handelshavens
gericht zijn, gemakkelijk zijn uit te voeren, doet de "Norddeutsche" opmerken, dat
deze verklaring met zulk een mate van zekerheid de waarbij voorbij streeft als men
955 haar zelfs in Engelsche oorlogsbulletins niet gewoon is. Uit Engelsche berichten van
andere zijde blijkt alleszins duidelijk, dat de kustbatterijen het vuur der Duitsche
schepen beantwoordden; onversterkte steden echter beschikken niet over
kustbatterijen. Buitendien is algemeen bekend, dat de beschoten steden steunpunten
voor de vloot waren. De waarheidsliefde van de Engelsche rapporten wordt ook bewezen
960 door de zinsnede, die van Duitsche verliezen gewag maakt. De Engelsche admiraliteit
heeft voor dergelijke opgaven geen de minste gegevens.

De Engelsche bladen bevatten natuurlijk kolommen vol bijzonderheden over het
bombardement van Hartlepool, Scarborough en Whitby. De "Times", het eenige Engelsche
965 blad dat we hedennacht mochten ontvangen, is er althans vol van en geen wonder. Deze
Duitsche actie tegen de Engelsche kust heeft immers tal van onschuldige slachtoffers
geëischt.

Hartlepool bestaat eigenlijk uit twee steden: Oud of Oost Hartlepool en West
Hartlepool. East Hartlepool is een der oudste vestigingen in het graafschap Durham,
970 opgegroeid om een klooster, in 640 reeds gesticht, maar in 800 door de Denen
verwoest. Deze oude vestiging echter wordt geheel in de schaduw gesteld door het
nieuwere West Hartlepool, de stad van industrie. Hartlepool nu heeft vrij ernstig
geleden, hier ook vielen de meeste slachtoffers. Groote schade is aan vele gebouwen
aangericht door de beschieting, die volgens den een 25, volgens den ander zeker wel
975 40 minuten duurde. De gasfabriek en de waterleiding werden getroffen, gelijk reeds
gemeld en ook de oude kerk van St. Hilda werd beschadigd. Een inwoner van de stad
deelt aan de "Times" mede: Het bombardement duurde 40 minuten en in dien tijd vielen
ongeveer 200 granaten in de stad.

Een der slachtoffers was een oud vrouwtje, die in haar zak een halve kroon en een
980 shilling had, die beide, merkwaardigerwijze, juist in tweeën waren geslagen.
Gelukkig zijn verschillende der granaten niet ontploft. Een vloog over de stad en
kwam drie mijlen verder in een veld neer. Een granaat kwam midden in de stad terecht
en doodde tien menschen.

Te Whitby, ook een oud havenstadje en een zomerbadplaats, is het aantal slachtoffers
985 slechts gering in vergelijking met Hartlepool. Hier werden vermoedelijk twee personen
gedood en twee gewond. En het bombardement, dat hier ongeveer een kwartier duurde,
bracht ook niet zoo veel materiele schade teweeg, behalve dan dat deelen van de oude
abdy werden getroffen.

De aanval op Scarborough, die om acht uur begon, had ernstiger gevolgen. Hier wordt
990 het aantal doden op 18, dat der gewonden op ongeveer 100 geschat. Aan eenige kerken
werd groote schade toegebracht.

In een huis werden vier mensen door een granaat gedood, die juist te midden van hen terecht kwam; in een ander huis waren er drie doden. De vrederechter Hall, die juist zich aankleedde werd door een splinter van een granaat getroffen en een oogenblik later werd zijn klein-dochtertje gedood. Van een postbode, die zijn ronde deed, werd het hoofd afgerukt; een vrouw die even in het hotel getelefoneerd had, werd op de stoep gedood.

Op straat werden nog een vrouw en een meisje gedood en zoo geeft de "Times" meer voorbeelden en namen van slachtoffers. Het is verwonderlijk, merkt de correspondent van dit blad op, dat er niet meer slachtoffers zijn gevallen, want in haast elke straat in de stad is schade aangericht, op sommige plaatsen is de passage bezwaarlijk ten gevolge van het puin. Vele bewoners verlieten de stad, maar daarentegen kwamen er velen van buiten om de stad eens op te nemen.

Overigens behoeven we op de verschillende mededeelingen van ooggetuigen niet in te gaan. Wij hebben reeds zooveel verteld van gebombardeerde, en nog heviger gebombardeerde steden, dat over deze beschieting weinig nieuws meer is te vertellen. Er worden natuurlijk vele verhalen gedaan van merkwaardige ontsnappingen aan het gevaar. En dat er nog waren die ondanks den gruwel van dat bombardement hun goed humeur niet verloren, bewijst het telegram dat een machinist van Scarborough aan zijn vrouw zond: "Granaten vallen dicht om ons heen, maar ik ben gezond en wel."

Duitsche kruiser gezonken.

PETROGRAD, 18 Dec. (P. T. A.) De Duitsche eerste klasse-kruiser "Friedrich Karl" is, terwijl hij de Oostzee wilde uitstoomen, gezonken. Twee derde van de equipage verdronk. Men is er in geslaagd bijna 200 man te redden.

[De pantserkruiser "Friedrich Karl" is in 1902 van stapel geloopt. Zijn waterverplaatsing was 9000 ton. Het schip had een snelheid van 20½ knoop. De bewapening bestond uit 4 kanonnen van 21 c.M., 10 van 15 c.M. en 12 van 8.8 c.M. De bemanning telde 591 koppen. Red. H.]

FRANKRIJK.

De Kerstvrede.

De "Avondpost" meldt:

Een Hagenaar heeft 30 Nov. — dus vóór het verzoek van den Paus bekend was — den volgenden brief gericht tot de hoofden van alle oorlogvoerende Staten:

"Binnen enkele dagen zal het Kerstavond zijn. Mijn moeder leerde mij reeds als kind het Kerstlied der Christenen, dat aanvangt:

"Vrede op aarde...

Een eenvoudig Hollander vraagt u eerbiedig, maar duizenden vragen dit met hem:

Maakt Gij voor de Kerstdagen de woorden van dezen Kerstzang waar?"

De Hagenaar heeft daarop namens president Poincaré het antwoord gekregen dat "Frankrijk, dat het voorwerp van een brutale en van te voren beraamde aanranding is geweest, in het belang van de humaniteit zelf, een definitief herstel voor zich en zijn bondgenooten moet verkrijgen, al eer het de wapenen nederlegt."

Generaal de Lacroix aan het woord.

In de "Temps" van Dinsdag wijdt generaal De Lacroix weer een beschouwing over den militairen toestand op west- en oostfront. En dan wijst hij allereerst op het succes, dat de bondgenooten bij hun partieele offensieve bewegingen in Vlaanderen bereiken. Het feit, dat op het overige gedeelte van het westfront in hoofdzaak het woord aan de zware artillerie is, schrijft de generaal toe aan de onttrekking van Duitsche legerkorpsen aan de strijdkracht in het westen ten behoeve van v. Hindenburg's offensief in het oosten.

"Onze hoogere bevelvoering, schrijft De Lacroix, is geheel op de hoogte en weet beter dan ik, wat gedaan moet worden", maar bij het doorlezen van zijn beschouwing krijgt men den indruk, dat hij zich slechts noode neerlegt bij de genomen maatregelen en liever zag, dat een algemeen offensief werd ingezet in het westen.

Maar in afwachting daarvan verheugt hij zich er over, dat de leider toont te begrijpen, dat een defensief zonder meer nimmer tot de overwinning kan leiden.

Uit de partieele successen blijkt, dat het moreel onder de troepen van de bondgenooten uitstekend en ongeschokt is. Maar offensieve manoeuvres moeten tenslotte leiden tot het doel: de vernietiging van den vijand. Wanneer daarvoor het uur is aangebroken moet de opperbevelhebber beslissen. Men moet niet vergeten (zoo waarschuwt De Lacroix hen, die wellicht ongeduldig worden en het afwachten niet begrijpen — en men krijgt hier weer den indruk, dat hij ook tot zichzelf die waarschuwing richt) er zijn in den oorlog zoo vele en veelsoortige factoren, zoowel op materieel als op moreel gebied, welke zij, die de leiding niet in handen hebben en

- de verantwoordelijkheid niet dragen, onmogelijk voldoende kunnen overzien.
Ik voor mij stel mij er mede tevreden vertrouwen te hebben op grond van hetgeen ik
1060 met zekerheid weet en in de ruim vier maanden van den oorlog heb zien gebeuren.
En hoewel deze belegerings- en loopgravenoorlog weinig in overeenstemming is met ons
temperament, biedt hij gelegenheid ons uithoudingsvermogen te toonen. Volharding,
vertrouwen en opgewektheid vormen de hoofdtoon van de berichten, welke ons van het
front bereiken.
- 1065 De wetenschap, dat volgens Napoleon de overwinning van drie vierde afhangt van de
moreele eigenschappen van den troep, geeft daarom de kracht om rustig af te wachten.
Bij de bespreking van den toestand in het oosten brengt generaal De Lacroix hulde aan
den buitengewoon krachtigen offensieven geest, welke spreekt uit het optreden der
Duitschers, en aan de handigheid en volharding, waarmede zij weten te manoeuvreeren.
- 1070 "Zij maken met opmerkelijk meesterschap gebruik van de spoorwegen om op een gewild
punt een sterke strijdmacht te kunnen inzetten, teneinde de beslissing te brengen.
Dit is een der belangwekkendste elementen van den oorlog in de twintigste eeuw – de
moderne toepassing van den Napoleontischen stelregel: op het juiste tijdstip op het
gewenschte punt met de grootst mogelijke kracht te kunnen optreden."
- 1075 De militaire schrijver waagt zich niet aan een uiteenzetting van het verloop van den
strijd in Polen, maar wel drukt hij zijn vertrouwen uit, dat deze ten voordeele van
de Russen zal beslist worden.
De bezetting van Lodz door de Duitse troepen noemt hij een incident, een
strategische opoffering, welke z.i. geen ernstige gevolgen kan hebben.
- 1080 Generaal De Lacroix vertrouwt dat de Russen zelfs bij een doorbreking van hun front,
wel de noodige strijdkrachten zullen weten te vinden om den vijand opnieuw op te
sluiten.

ENGELAND.

- 1085 **Zweedsch timmerhout.**
(Van onzen eigen berichtgever.)
LONDEN, 14 Dec.
Men heeft den laatsten tijd veel gelezen over de verontwaardiging van Zweden over de
belemmering, die de Duitse Regeering aan dat land in den weg heeft gelegd met
betrekking tot zijn houthandel op Engeland. Duitschland heeft gemeend op dit
1090 belangrijke Zweedsche artikel contrabande te moeten leggen, omdat het meent, dat veel
hout naar Engeland gebracht, daar gebruikt wordt tot het bouwen van tijdelijke
kazernes voor de territoriale troepen en voor doorvoer naar Noord-Frankrijk ten
dienste der loopgraven van zijn vijand.
- 1095 In verband daarmee is het zeker niet onbelangrijk mede te deelen hetgeen door "The
Timber Trades Journal" van deze week in verband met die contrabande op Zweedsch hout
wordt vermeld.
Dit vakblad teekent aan, dat de houtinvoeren in Engeland over de maand November zeer
voldoende waren. Van gezaagd hout werden 102.000 ladingen meer aangevoerd dan in
1100 November van het vorig jaar, en ook dwarsliggers geven een invoer-cijfer dat van
twaalf maanden te voren nabijkomende. Maar niettemin was de totaalaanvoer over de
afgelopen elf maanden lager dan die over hetzelfde tijdperk van 1913, behalve wat
betreft dwarsliggers en mahoniehout
Maar van meer belang is, dat volgens het genoemde weekblad de maatregel door
1105 Duitschland genomen een nieuwe route geopend heeft voor timmerhout van de landen der
Baltische Zee. Vele ladingen hout, die Engeland thans niet kunnen bereiken langs den
gewonen weg, worden nu langs de spoorwegen gebracht naar Gothenburg, Halmstad, enz.
en van daar naar Engeland verscheept en ongetwijfeld zullen spoedig regelingen
getroffen worden om de ladingen van de Boven Finsche Golf te vervoeren naar een haven
1110 aan de westkust van Noorwegen, om ze van daar verder te verzenden. Dit is thans
slechts mogelijk geworden omdat de houtprijzen gestegen zijn. Het strekt den
Zweedschen verscheepers tot eere, dat zij aanbieden hun contracten na te komen
tegenover hun afnemers, door aan te nemen de ladingen te Gothenburg te willen
leveren, mits de koper aanneemt te betalen de spoorweg-vrachten van de zagerijen
1115 naar genoemde haven. Vele importeurs hebben daarin toegestemd, maar anderzijds hebben
een aantal exporteurs zich het recht voorbehouden hun contracten ongeldig te
verklaren en maken voor zich zelve gebruik van de hoogere prijzen, dat hoogst
onaangenaam is voor de koopers, die hun contracten afsloten vóór de houtprijzen
opliepen. Er zijn gevallen, dat koopen ongeldig zijn verklaard en dezelfde importeurs
1120 de leveranties opkochten tegen verhoogde prijzen. Het vervoeren van groote ladingen
Zweedsch hout over land is een nieuwigheid, die slechts in deze tijden waard is
beproefd te worden. Vraagt men wat ongeveer de extra-kosten zijn voor de Zweedsche
verscheepers om hun goederen te Gothenburg of aan een Noorsche haven te leveren, dan

1125 moet het antwoord zijn, dat daarvoor nog geen vast bedrag te vermelden is, zoolang de Zweedsche Regeering de toegezegde lage vrachten voor goedkoopere doorvoer niet heeft opgegeven, doch beweerd wordt, dat die onkosten gemiddeld 20-shillings per "standard" zullen bedragen.

1130 Het blad meldt dan verder, dat de statistieken van Finsche zaken, gegeven op de meeting van eigenaars van houtzagerijen op 16 November j.l., aantoonde, hoe de houthandel geleden heeft en hoe aanmerkelijk de uitvoer in de naaste toekomst moet verminderen. De cijfers werden verzameld van 75 eigenaars van houtzagerijen, die ongeveer twee derden van den totaaluitvoer vertegenwoordigden. Wat betreft het
1135 volgend jaar schijnt het, dat de voorraden niet buitengewoon laag zullen zijn, aangezien er op 31 October nog in handen der verschepers waren 306.450 "standards", die door de November-verschepingen niet buitengewoon verminderd kunnen zijn en daarbij wordt gerekend, dat de nijverheid van 1 November tot 30 April za bijleveren 203.468 "standards", doch hoeveel van die hoeveelheid zal gezaagd worden onder de veranderde omstandigheden, is onmogelijk te zeggen. Tot 31 October j.l. bedroegen de
1140 totale verschepingen 235.590 "standards", maar terwijl gedurende den winter van 1913-1914 meer dan 19 millioen stuks zaagbalken verkregen werden, wordt dit aantal over den komenden winter slechts op ongeveer 12 millioen stuks geschat. Dit cijfer was natuurlijk berekend op de veronderstelling, dat het volgend jaar verschepingen mogelijk zouden zijn, doch het is nu uitermate te betwijfelen of de verschepers in staat zullen zijn, hun boschbedrijf voort te zetten, zelfs op deze verminderde
1145 schaal, zoolang de vooruitzichten zoo onzeker zijn en hout blijft voorkomen op de contrabande-lijst. En er schijnt weinig hoop, dat Duitschland spoedig zijn houding ten aanzien van timmerhout zal wijzigen.

Duitschland beweert, dat het gedwongen is tot dergelijke maatregelen, omdat Engeland den Duitschen handel belemmert met de verkrachting der bepalingen der Londensche
1150 Declaratie. Graaf Reventlow zou, dus wordt beweerd, hebben voorgesteld dat een unie van neutrale staten moest gevormd worden onder leiding van de Vereenigde Staten, met het doel te vragen dat de Londensche Declaratie in haar geheel zal gevolgd worden door de oorlogvoerende staten, en er hebben bijgevoegd, dat Duitschland bereid zou zijn daaraan gevolg te geven.

1155 Het weekblad meent echter ten slotte, dat het gevolg van den Duitschen maatregel, ten aanzien van Zweedsch timmerhout genomen, de Engelsche firma's er toe zal brengen meer zaken te gaan doen met de koloniën en dat dus ten slotte de Britsche Empire eer bevoorreed dan benadeeld zal worden.

1160 **DUITSCHLAND.**

Duitschland en, het Fransche Geelboek.

BERLIJN, 18 December. (W. B.) Door middel van de "Nordd. Allg. Ztg." geeft de regeering officieel haar meeningen te kennen ten aanzien van het Fransche geelboek, dat eerst thans hier is aangekomen. Het bevat, zegt de mededeeling, 159 ten deele
1165 omvangrijke documenten, die blijkbaar zijn uitgekozen en geschikt gemaakt om Rusland schoon te wasschen van het verwijt, dat het den oorlog heeft veroorzaakt, en de verantwoording op Duitschland te schuiven.

Wij moeten ons voorbehouden op bijzonderheden van de publicatie na een nauwkeurige bestudeering terug te komen. Reeds thans echter kan gezegd worden, dat het den
1170 Fransche minister van oorlog in Maart 1913 in handen gekomen dusgezegde officieele Duitsche geheime rapport betreffende versterking van het Duitsche leger, dat ook reeds een onverdiende belangstelling gevonden heeft in de neutrale pers, niets meer dan een grof verzinsel is. Welke de "betrouwbare bron" is, waaruit het document te voorschijn kwam, weten wij niet. In ieder geval heeft geen der Duitsche officieele
1175 beoordeelaars zich ermede bezig gehouden. Naar het schijnt is het geheime rapport van Fransche agenten afkomstig, en de publicatie in het geelboek had slechts ten doel de goede verhouding tusschen Duitschland en zijn bondgenooten in gevaar te brengen, en de neutralen, met name Holland en Denemarken tegen Duitschland op te hitsen.

De volkomen onwaarheid van dit maakwerk, besluit de "Nordd. Allg. Ztg.", blijkt het
1180 best uit de bewering, dat het doel der Duitsche politiek zou zijn de heerschappij van Duitschland over de geheele wereld uit te breiden, de kleine volken te onderdrukken en de oude gebieden, die 'n duizend jaren geleden eenmaal tot het Duitsche rijk behoord hebben, als Bourgondië en het Baltische gebied, voor Duitschland terug te veroveren. Geen ernstig mensch in Duitschland heeft zich ooit zulke fantasieën in het
1185 hoofd gehaald.

Even belachelijk zijn andere in het eerste hoofdstuk van het geelboek in 't werk gestelde pogingen, door officieele rapporten van Fransche agenten in Duitschland geloofwaardig te maken dat Duitschland een gevaar zou opleveren voor den wereldvrede. Onderwerpt men de documenten, waardoor de naar 't heet reeds jarenlang aanwezige

Naspeuringen van Paul Theelen: 18 december 1914

1190 oorlogszuchtigheid van Duitschland moet worden bewezen aan een nader onderzoek, dan vindt men dat het voornamelijk rapporten zijn van militaire en marine-attaché's, blijkbaar berustende op mededeelingen van zeer bedenkelijke agenten. Wilde de Duitse regeering evenzoo te werk gaan, dan zou zij met behulp van dergelijke stukken een dik boek kunnen samenstellen. Wij konden b.v. ons beroepen op een rapport
1195 van den militairen attaché bij het Duitse gezantschap te Petersburg van 10 Augustus 1910, waarin wordt gewezen op een veldwinnende tendenz in het Russische leger zich gereed te maken voor een aanvalsoorlog met Duitschland. De militaire attaché vond aanleiding tot zijn rapport in een artikel in het officieele Russische militair orgaan "De Invalide". Daarin werden gedachten bij het 500-jarig jubileum der Al-Slavische overwinning over de Teutonen ontwikkeld.
1200 De Al-Slavische overwinning in een aanvalsoorlog, waarover het artikel liep, was de slag bij Tannenberg op 15 Juli 1410, en de schrijver, de overste Eltschaninof van den Russischen generalen staf, sprak de hoop uit op een herhaling daarvan.

1205 De zwarte lijst.

BRUSSEL, 18 Dec. (W. B.) Onder dagteekening 11 December wordt uit Parijs gemeld: nieuw materiaal ten bewijze dat de Duitschers bij hun inval in België voorbereid te werk gingen, wordt geleverd door een zwarte lijst, die te voorschijn gekomen is, waarop de namen voorkomen van bekende Belgen. Deze lijst was een jaar geleden door
1210 den afgevaardigde Trimborn van het Centrum opgemaakt, die thans tot het Duitse civiel bestuur te Brussel behoort. Justizrat Trimborn verklaart dienaangaande het volgende: "Inderdaad maakte ik ongeveer een jaar geleden, naar aanleiding van het overlijden van mijn schoonzoon een lijst van de adressen mijner in België wonende talrijke verwanten en intieme
1215 kennissen, voor de verzending der circulaires. Een ander doel heeft deze lijst nimmer gehad, en de andere lijst heb ik nimmer opgeraakt, zeker geen "zwarte lijst", die ik an eenig persoon of bureau toegezonden zou hebben." Get. Trimborn, Rijksdagafgevaardigde.

1220 Het IJzeren Kruis voor den Rijkskanselier.

Van Duitse zijde wordt ons gemeld, dat de Keizer aan den rijkskanselier, Von Bethmann Hollweg, het IJzeren Kruis eerste klasse heeft verleend.

Cijfers uit de oude doos.

1225 Men schrijft aan de *N. R. Ct.*:
In het voortreffelijk werk van den Pruisischen generalen staf over den oorlog van 1870/'71 komen gegevens en cijfers voor, die in den tegenwoordigen tijd wel eenige aandacht verdienen, ik bedoel in het bijzonder die, welke op ziekten in het Duitse leger betrekking hebben.
1230 Omnis comparatio claudicat – alle vergelijking gaat mank; evenals de tegenwoordige oorlog met die van 1870/'71 groote verschilpunten vertoont, zoo zal dit ook met de ziekten toen en nu het geval zijn. Immers de wijze van oorlogvoeren wijkt sterk af van die in 1870/'71 en vergt veel meer van de kracht van het individu; dit moet zonder twijfel blijken uit den aard der ziekten en het aantal zieken.
1235 In het geheel bedroeg het aantal gestorvenen in het Duitse leger 40.881; hiervan zijn:

gesneuveld	17,572
overleden aan de gevolgen der verwonding	10,710
door een ongeluk omgekomen	316
1240 door zelfmoord	<u>30</u>
Totaal	28,628

of 70.03% der sterfte.

De sterfte aan acute ziekten bedroeg 25.43% van de geheele sterfte en wel aan:

1245 typhus	6.965
aan dysenterie	2,000
" pokken	261
" febris gastrica	159
" acute borstziekten	500
" andere acute ziekten	<u>521</u>
1250 Totaal	10,406

Verder stierven aan:

chronische inwendige ziekten	778
plotseling	94
niet nader omschreven ziekten	556
1255 onbekende oorzaak	<u>419</u>

1.847

1260 Uit deze cijfers blijkt, dat de sterfte aan ziekten bij het Duitsche leger in dien oorlog nog niet de helft bedroeg (ongeveer 3/7) van de sterfte, door den vijand veroorzaakt, en dat typhus en dysenterie, wat de sterfte betreft, bovenaan staan. Opmerkelijk gering waren, dan zij den voortreffelijken voorzorgsmaatregelen van den militairen gezondheidsdienst, de sterfgevallen aan pokken. De ongunstigste maanden waren September, waarin de dysenterie het ergste woedde, met een sterfte van 34.09%, en October, waarin de typhus het hevigst optrad, met een sterfte van 27.9%. Het aantal zieken is bij de verschillende legerafdeelingen gedurende den geheelen veldtocht zeer uiteenlopend en wisselt tusschen 9% bij de derde cavaleriedivisie en 52% bij het eerste Beiersche legercorps. Bij het leger, dat Metz belegerde, kwamen van 20 Augustus tot 31 October 135,636 zieken en gewonden in behandeling, waarvan 22,090 leden aan febris gastrica, en typhus en 27.959 aan dysenterie.

1270 Wanneer men nu nagaat, dat 1,144,355 officieren en soldaten in dien oorlog op Fransch grondgebied geweest zijn, dan kan het sterftecijfer aan ziekten (12,253) niet anders dan zeer bevredigend genoemd worde.

1275 Wat zal het sterftecijfer aan ziekten in dezen oorlog zijn? Absoluut zal dit veel hooger zijn, omdat de massa's, die in het veld staan, oneindig veel grooter zijn dan vroeger ooit het geval is geweest. Op het relatieve cijfer zullen verschillende factoren hun invloed doen gevoelen:

10. de vooruitgang der medische wetenschap in de afgelopen halve eeuw (ik zou o.a. kunnen wijzen op de prophylactische insputing bij typhus);

20. de tegenwoordige wijze van oorlogvoeren met buitengewoon zware marschen (ik denk hierbij o. a. aan het leger van Von Kluck op marsch naar Parijs) en langdurig verblijf in de loopgraven;

30. het feit, dat het grootste deel van Europa aan den oorlog deelneemt, waardoor een grootere verspreiding van besmettelijke ziekten mogelijk wordt;

40. de onmogelijkheid om een groot deel der troepen in het slechte jaargetijde des nachts onder dak te brengen. Dit gebeurde in 1870/71 wel; ik lees in het werk van den Pruisischen Generalen Staf: Zweiter Teil, Heft 20. S. 1386: "Die rauhe Jahreszeit zwingt, wenigstens der Nachts, die Truppen unter Dach zu bringen".

1280 De eerste factor zal gunstig, de drie overige zullen ongunstig op het aantal ziekenwerken. Welke ziekten voornamelijk onder de legers thans heerschen zal de toekomst eerst zeker kunnen uitwijzen, wanneer al het cijfermateriaal verwerkt zal zijn, maar het een en ander kunne nu reeds gissen. Ten gevolge der zware marschen en in het algemeen de zware eischen, die aan het lichaam van den soldaat gesteld worden, zullen hartziekten en toestanden van algeheele uitputting thans veel meer voorkomen dan vroeger.

1290 Het leven in de loopgraven, dikwijls half met water gevuld, moet een groot aantal rheumatische aandoeningen en nierziekten veroorzaken, daargelaten, dat dit op het ontstaan van buiktyphus bevorderend zal werken.

1295 Het deelnemen van Rusland aan den oorlog maakt het optreden eener cholera-epidemie niet geheel onmogelijk en het feit, dat een groot aantal der soldaten geregeld in de open lucht moet slapen, ook in den winter, doet vreezen voor een groot aantal luchtpijp- en longaandoeningen.

1300 Dat de moderne oorlog meer zenuwzieke soldaten maakt, is m. i. niet onwaarschijnlijk. De conclusie, waartoe ik kom, is dus deze, dat, ondanks allen vooruitgang der wetenschap, het relatieve ziektecijfer in den oorlog eerder grooter dan kleiner zal zijn, vergeleken met 1870/71 en dat men naast de acute infectieziekten veel meer dan vroeger zal zien optreden hartziekten, rheumatische aandoeningen, longaandoeningen en zenuwziekten.

1305 Is dus waarschijnlijk het relatieve ziektecijfer hooger dan in 1870/71, daarmee is niet gezegd, dat het percentage, dat de sterfgevallen aan ziekten aangeeft thans hooger zal zijn. Want juist hier kan zich de factor in sub 1 genoemd doen gelden; de vooruitgang der wetenschap, vergeleken bij vroeger, moet op het relatieve sterftecijfer aan ziekten gunstig inwerken.

Een noodzakelijk verbod van uitvoer.

1315 Onder dezen titel hekelt de Deutsche Tageszeitung het optreden van eenige Deutsche geleerden, die in de neutrale staten ergernis hebben gewekt. Het blad schrijft: Eenigen tijd geleden hebben mededeelingen uit Zweden en berichten in de Zweedsche bladen ons aanleiding gegeven een ongunstige critiek te oefenen op Deutsche geleerden, die naar Zweden waren gegaan om daar de waarheid te verspreiden. Een van hen, wiens liefde voor de subjectieve waarheid wij natuurlijk volstrekt niet willen

1320 betwijfelen, heeft door zijn ongelooflijke en gedeeltelijk zeer taktlooze uitlatingen, die de feiten in het gezicht sloegen en van elk politiek inzicht

ontbloot waren, in Zweden levendige verbazing gewekt. In Italië en Nederland zijn ook dergelijke dingen gebeurd en telkens tot schade voor de belangen van Duitschland. Dit is in den laatsten tijd ook in andere Duitsche bladen even uitdrukkelijk als juist afgekeurd. Na alles wat gebeurd is, hebben deze Duitsche geleerden de onwankelbare overtuiging, dat zij alleen in staat zijn te beoordeelen, wat juist en wat onjuist is. Zij zijn er nog steeds van doordrongen, dat iedereen in het neutrale buitenland de volstrekte verplichting heeft, hen, de Duitsche geleerden, in gelijke mate als volstrekte autoriteiten aan te zien en aan te hooren, als zij het met hun gezag van hoogleeraar van hun leerlingen in de Duitsche college-zalen verlangen. Deze heeren, of hun vakstudie in de geschiedenis is, of de medicijnen, of de aethetica, zij allen maken aanspraak: niet alleen op volstrekt politiek gezag, maar ook op politieke onfeilbaarheid. Zij denken er dus niet aan hun uitlatingen afhankelijk te maken van de overweging of deze een nadeelige of voordeelige uitwerking kunnen hebben. Zij weten immers zelf heel precies, dat hetgeen zij zeggen de volstrekte waarheid is en dat menschen en volken verplicht zijn zich daarnaar te richten. Hebben deze groote verkondigers gezegd waartoe de geest hen dreef, dan is hun de rest onverschillig. En zijn de gevolgen van hetgeen zij zeiden niet gunstig voor het Duitsche rijk, dan denken zij er niet aan, zichzelf de schuld te geven, maar dan schuiven zij die op verkeerd begrepen belangen van het rijk en op de dwaasheid en kwaadwilligheid van hun toehoorders.

De schrijver gelooft niet, dat hieraan iets te doen zal zijn. Binnen de Duitsche grenzen moet men het als een hypotheek beschouwen op het openbare leven, maar in oorlogstijd en zich uitbreidend tot het buitenland wordt deze hypotheek te drukkend. Hij stelt daarom voor zoo spoedig mogelijk een verbod van uitvoer af te kondigen voor Duitsche geleerden, die hun leer in het buitenland verkondigen en de waarheid daar willen verspreiden of doen kennen.

RUSLAND.

1350 De Tsaar in den Kaukasus.

WLADIKAWKAS, 18 Dec. (R. T. A.) De Tsaar is hier om tien uur aangekomen.

TURKIJE.

In Trans-Kaukasie.

1355 KONSTANTINOPEL, 18 Dec. (W. B.) Officieel. Russische troepen trachtten onder bescherming van kanonnen en machineweren op den linkeroever van de Tsjorokrivier vooruit te komen; zij werden echter, na een gevecht dat vijf uren duurde, teruggedreven.

1360 Na den slag bij Sarai, die voor de Turksche troepen een gelukkig verloop had, zetten dezen de vervolging van den vijand voort. De Turksche cavalerie stiet vijftien K.M. westelijk van Kotour op den vijand en greep dezen aan, zonder de aankomst der infanterie af te wachten. De Russen werden verjaagd in de richting van Kotour.

Aan de Turksch-Russische grens.

1365 PETERSBURG, 17 Dec. (P. T. A.) De staf van het Kaukasische leger meldt, dat onbeteekenende schermutselingen over het geheele front plaats hebben. Men constateert versterking van de Turksche troepen in het vilajet Van en aan de Perzische grens.

SCANDINAVIË.

1370 De koningsbijeenkomst te Malmö.

1375 STOCKHOLM, 17 Dec. (W. B.) De Koning vertrok hedenavond, vergezeld door den Rijksmaarschalk-minister van Buitenlandsche Zaken, naar Malmoë voor de bijeenkomst met den koning van Denemarken en den koning van Noorwegen. Aan het hoofdkwartier was een groote menigte bijeen verzameld, die den koning geestdriftig toejuichte en het volkslied zong.

1380 LONDEN, 18 December. (Eigen bericht). Betreffende de bijeenkomst der Scandinavische koningen, die heden te Malmö zal plaats hebben, wordt uit Kopenhagen aan de "Times" geseind, dat koning Gustaaf te negen uur te Malmö aankwam; hij koos zijn verblijf in het residentiegebouw op de Markt, waar de gouverneur verblijf houdt en waar Karel XV in 1872 stierf. Hier zullen de besprekingen der drie koningen en de ontvangsten plaats hebben. Koning Christiaan kwam te halftien aan, op de kruiser "Heimdal" en zal zijn verblijf nemen in het huis van den staatsman dr. Herslow, den eigenaar van het blad "Smallposten". Koning Haakon kwam te 10.30 aan, en zal wonen in het huis van

1385 mevr. Kochum, de weduwe van den bekenden machinefabrikant. De koningen zullen slechts in burgerkleeding verschijnen, om daardoor de informaliteit en de intimiteit van de bijeenkomst te doen uitkomen.

ROEMENIË.

1390 **Uit de Kamer.**

BOEKAREST, 17 Dec. (W. B.) De Kamer heeft het Adres van Antwoord op de troonrede bijna zonder discussie aangenomen.

ITALIË.

1395 **Bülow te Rome.**

ROME, 17 Dec. (Reuter.) Fürst von Bülow is hier aangekomen.

Financieele beschouwingen.

(Van onze gewonen briefschrijver.)

1400 PADUA, 9 Dec.

Uit de gistermiddag door den heer Carcano, minister van Financiën, gehouden rede: "De afkondiging van een moratorium voor de deposito's en de wissels kon op 4 Augustus niet vermeden worden..."

1405 "De grenzen van de circulatie der banken werden in drie tempo's tot de dubbele wijde uitgezet... Ter beschikking van de spaarkassen werden 300 millioen gesteld, waarvan deze, omdat het vertrouwen spoedig terugkeerde, maar een klein deel opnamen, zoodat de aanzienlijke reserve nog bijna volkomen onaangeroerd is.

1410 "In de behoeften van den Staat werd voorzien niet alleen door de vermeerdering van de muntbiljetten van tien en vijf frank met 175 millioen, maar oock door de hoeveelheid van de grondwettelijke voorschotten der emissiebanken te verdubbelen, en door hen achtereenvolgens biljetten tot een gzaamenlijk bedrag van een half milliard zonder ten laste van den Staat komende rente ter beschikking te doen stellen.

1415 "De emissie-banken hebben na het te boven komen van de grootste moeilijkheden der eerste maanden, de circulatie van bankpapier aanmerkelijk kunnen beperken, dank zij den toevloed van deposito's in loopende rekening, die te zamen gestegen zijn van iets meer dan 135 tot ongeveer 400 millioen. De voorschotten der drie banken groeiden tusschen 20 Juli en eind September met ongeveer 600 millioen aan en kwamen zonder aarzeling, maar met de noodige voorzorgen, de behoeften van het algemeene maatschappelijk leven te hulp."

1420 Wat beteekenen deze woorden van den minister, die overtuigd is in een tijd te leven, waarvan de roeping is: "op de juiste manier uit te geven", zooals die van andere tijden: "op de juiste manier te besparen"? Is hun dankbare toon vol lof over de maatregelen der voorgangers – Carcano is eerst heel kort minister – gerechtvaardigd? Heeft de uitkomst bewezen, dat dadelijk de juiste middelen gevonden werden, of had 1425 beter kunnen worden gehandeld?

Sommigen gelooven van wel. Het betoog van een dier critici – anoniem gepubliceerd in het zoo juist verschenen December-nummer van de "Nuova Autologia" -- wil ik 1430 excerpeeren, omdat het mij uiterst leerzaam lijkt. Bij het uitbreken van den oorlog was de keus tusschen een uiterst streng moratorium, gecombineerd met een beperkte uitbreiding der papiercirculatie, of een onbeperkte uitbreiding der laatste en een gematigd staken van betalingen.

1435 De Italiaansche regeering' koos den eersten weg. Zij was bang voor vrijheid van papier-uitgifte. Die zou, meende ze, een verhooging van den wisselkoers op het buitenland veroorzaken en als gevolg daarvan een evenredige verhooging van de prijzen van allen import: graan, kolen, katoen, wol enz.; wellicht ook van de inlandsche producten, die concurreeren met buitenlandsche. Zulk een verhooging zou, werd 1440 beweerd, het geheele volk treffen, de armen 't meest, terwijl de invloed van het moratorium beperkt zou blijven tot 'n kring van meer gegoeden.

1440 Zóó de theorie, in elkaar gestrengeld in vrede-tijd; wat leerde de practijk van den oorlog, die als Alexander Gordiaansche knoopen doorhakt? Zij bewees, dat de buitenlandsche wisselkoers zich niet uitsluitend vormt onder den invloed van de vermeerdering der circulatie. Naarmate deze in Italië uitgebreid werd, 1445 steeg de koers van de *lira*!

1445 Het moratorium had tastbaarder – en zeer verderfelijke – gevolgen. Niemand geeft krediet aan een land, waar een moratorium bestaat. Dus moesten de importeurs contant betalen. De Italiaansche invoer bedraagt jaarlijks drie milliard. Voor drie maanden – en de handelskredieten zijn meest langer – moesten dus 750,000,000 lire gevonden worden. Waar? Bij de Italiaansche banken. Maar die weigerden de wissels der 1450 handelaars met meer dan 15% verzilveren, van de deposito's betaalden slechts 5%. Zoo wilde het moratorium. Geen wonder, dat de importeurs den invoer stop zetten. Toen kregen de industrieelen al spoedig gebrek aan grondstoffen en steenkool. De prijs van dezen steeg van ongeveer 40 tot 90, ja 110 lire per ton. De Staat kwam toen – wie zou

- 1455 dat 'n jaar geleden voorspeld hebben? – op 't tooneel als kolenkooper, maar hij vroeg – ouder gewoonte, net de ontvanger der belastingen – contante betaling. Nu trokken de industrieelen naar de banken om hun deposito's te lossen. Maar de banken weigerden hulp. Gevolg was: sluiting der fabrieken of beperking van den arbeidstijd. Niet alleen de werkplaatsen liepen leeg ten gevolge van het draconisch moratorium, ook de villégiatures, die zich niet hadden laten storen door de oorlogsverklaring.
- 1460 Wie kan buitenshuis leven, als hij maar over vijf percent van zijn middelen te beschikken heeft?
- Italië verhoogde de emissie-bedragen der banken telkens met een bepaald bedrag, nooit onbepaald, zooals Engeland b.v. deed. 't Eerste is psychologisch verkeerd, 't laatste juist gedacht. 'n Voorbeeld ten bewijze: als de regeering publiek maakt, dat ze aan de postspaarbank, die voor twee milliard inleg heeft, een half milliard bankbiljetten geeft, redeneert 't beangstigd publiek. "Als er door den Staat maar een kwart van den inleg beschikbaar gesteld wordt, zal ook maar een kwart aan de inleggers betaald worden; laat ik me haasten en zorgen daarbij te zijn". Zoo wordt een "run" verergerd en het oppotten bevorderd. Zegt daarentegen de regeering – zooals de Engelsche deed:
- 1470 "Ik betaal alles uit in nieuwe biljetten, die naar behoefte worden aangemaakt", dan ziet de inlegger al spoedig in, dat het dwaasheid zou zijn geld, dat hij altijd krijgen kan, op te vragen vóór werkelijk de nood aan den man gekomen is. De uitkomst bewees de juistheid van die rederij. Voor de teruggave van 5 milliard inleg behoefde de spaarbank slechts (tot 3 Oct.) 56 millioen aan bankbiljetten uit te geven.
- 1475 De groote uitgiften maken een slechten indruk. Ik herinner me eenigen tijd geleden onder den invloed daarvan bezorgdheid voor de toekomst der Italiaanse financiën te hebben uitgesproken. Een machtiging tot uitgifte voor verschillende doeleinden ten bedrage van bijna 3 milliard maakt dan ook 'n treurigen indruk. Maar die impressie wordt heel anders men achteraf verneemt, dat de werkelijke uitgifte slechts 612
- 1480 millioen bedroeg, of misschien nu 787 millioen, hoogstens 36%. Als de aankondiging van uitgifte van v? papier werkelijk den wisselkoers schaadt, heeft de Italiaansche regeering zich nutteloos dat nadeel berokkend.
- 't Vaststellen van een cijfer is trouwens onlogisch. Niemand kan van te voren zeggen welk bedrag noodig zal zijn. De verschuiving van kapitalen heeft immers tegenwoordig
- 1485 voor verreweg het leeuwendeel niet meer plaats door betaling in specie of bankpapier, maar door chèques en rekeningen.
- Wordt door een buitengewone gebeurtenis het vertrouwen geschokt, dan treft de "Krach" het eerst 't meest fiduciair verband tusschen koper en verkooper, dus de rekening-courant en den chèque. Dus is het de omvang van het meer verfijnde betaalstelsel die
- 1490 de maat der nieuwe uitgiften bepaalt.
- Komt het oogenblik van de afrekening – het eind van het moratorium – dan snellen alle depositanten naar de banken om contant betaald te worden. Deze banken hebben natuurlijk hun bedrijfskapitaal ten deele in effecten, aandelen e. d. vastgelegd. Zij kunnen die papieren niet onmiddellijk verzilveren, zouden ook, bij zoo'n verkoop heel weinig
- 1495 geld er voor maken, zoodat bij een "run" het gevaar dreigt, dat zij in moeilijkheden zullen geraken. Daar ze de noodzakelijke steunpilaren van elken handel vormen, zou hun val het zakenleven zeer ernstig treffen. De eenigen, die een nationale ramp verhinderen kunnen, zijn de *emissiebanken*. Die kunnen de portefeuille van de particuliere overnemen en hun bankpapier fourneeren.
- 1500 Wel daartoe noodig zijn zal, is vooruit onmogelijk te zeggen. Dus is ook dit weer een argument de mogelijkheid van ruime uitbreiding van de circulatie van bankpapier open te houden.
- Hoe zijn nu de feitelijk uitgegeven 78 millioen papier verdeeld? De staat kreeg voor
- 1505 zich 635 millioen, den handel vond men voldoende geholpen met 131 millioen, een vermeerdering van nauwelijks 6%!
- Het wordt door den minister als een goed teeken beschouwd, dat de disconto's en voorschotten met 421 millioen, d. i. bijna 78% stegen. Maar van deze 421 millioen kwamen 324 de emissiebanken ten goede, di hun desbetreffende posten met 89% zagen
- 1510 stijgen.
- Een grootere emissie ten behoeve van den handel zou nooit erg geschaad kunnen hebben: het overbodige geld komt al heel gauw weer naar de bank terug. De staat daarentegen pleegt zijn geld te gebruiken voor betaling van ambtenaren, militaire doeleinden of groote werken van algemeen nut, alles beleggingen, die niet rendeeren.
- 1515 Terwijl sommigen in de uitgifte van meer papier ten behoeve van den handel een gevaarlijken stap op den weg van John Law en dergelijke onverantwoordelijke speculanten zagen, maakte niemand attent op het veel grooter bedrag, dat het Rijk zich toe-eigende, hoogstwaarschijnlijk om het op te potten. Want voor de eischen van het oogenblik en de toekomst: voor voltooiing der bewapening, bestrijding van

1520 werkloosheid e.d. komt het bedrag, dat door uitgifte van niet renderend bankpapier kan worden verkregen, nauwelijks in aanmerking. Daarvoor zal – dat geven allen toe, ook de criticus van de "Nuova Antologia" een leening, en een gróóte leening, gesloten moeten worden.

Tot besluit weer iets uit de redevoering van den minister: de belofte, dat voorloopig
1525 geen vergelijkende examens voor staatsambten meer gehouden zullen worden. Dat is een stap op den goeden weg; als de algemeene welvaart afneemt, moet ook de Staat zijn huishouden bezuinigen, geen nieuwe bedienden aanstellen. Maar tusschen het woord en de daad ligt een lange weg van vasthouden en van zich af bijten tegen de machtige organisaties. Of deze, of ééne, Italiaansche regeering daartoe de kracht heeft?

1530 **Zie verder pag. 7**

De strijd tegen ongewapenden.

1535 Een van de treurigste en meest ontstellende eigenaardigheden van dezen gruwelijke oorlog is wel de schaal, waarop ook de non-combattanten in den oorlog betrokken worden. Elke oorlog brengt wel haast de grootste ellende, de bitterste smart juist aan de vrouwen en kinderen. In een land als België, door den oorlog neergesmaakt en vertrapt, zou, al werd het non-combattante deel der bevolking zooveel mogelijk gespaard, het lijden van de zwakkeren, van vrouwen en kinderen, toch zeer groot zijn.

1540 Maar in dezen oorlog gaat de strijd vaak tegen non-combattanten. Met welk doel? Met het doel non-combattanten te doden en te verminken, eigendom aan particulieren behorende te vernielen? Natuurlijk is dit niet het einddoel, Dat is hetzij schrik aanjagen, hetzij het dwingen van den vijand troepen of schepen op een bepaalde plaats te concentreeren. Maar om dat doel te bereiken wordt niet opgezien tegen het

1545 afschuwelijke middel non-combattanten en hun eigendommen te doden en te vernielen. Dat is zoo geweest bij het vele werpen van bommen op open steden. Deze zaken beschouwende, laten wij nu eens even de letter der bepalingen van het oorlogsrecht ter zijde – deze zijn zoo rekbaar, dat in z.g. "militaire noodzaak" zoowat alles niet ongeoorloofd is. De geest van deze bepalingen is echter, dat het schieten op burgers, 1550 het vernielen van particulier eigendom slechts geoorloofd zijn, als zulk een middel noodzakelijk was om een bepaalde militaire operatie uit te voeren: een stad mocht na proclamatie en waarschuwing enz. beschoten worden, indien zij deel van een versterkte stelling was, indien dus de voorraden, de en anderszins van het vijandelijke leger er in waren. Doel was dan het beschieten van die voorraden, van de kwartieren van die
1555 soldaten – dat ook burgers piloten werden en particulier eigendom vernietigd, was een bijkomstige, niet bedoelde en – naar wij hopen ook door den beschietter – te betreuren noodzakelijkheid.

Als echter een Duitsche vlieger boven het niet belegerde Parijs, boven het niet
1560 belegerde Antwerpen vloog en op de straten, kerken en woonhuizen dezer, zeker, versterkte plaatsen bommen wierp, was het onmiddellijke doel slechts – kon het slechts – particulier eigendom te vernietigen en non-cobattanten te doden of schrik te verspreiden. Talrijke niet-strijders, vrouwen en kinderen, zijn dan ook door die bommen gedood of verminkt.

Thans heeft de Duitsche vloot aan de Engelsche kust op grooter schaal hetzelfde
1565 gedaan, en behalve Hartlepool, dat door een fort verdedigd wordt, ook Scarborough, een bekende badplaats, beschoten. Wij geloven niet, dat hier permanente versterkingen zijn – waarschijnlijk zullen er, evenals langs de geheele Engelsche kust, wat batterijen in de buurt zijn gemaakt om plotselinge landingen te voorkomen. Het beschieten van de open plaats Scarborough was niet een aanval op de versterkte plaats
1570 – een landing was niet bedoeld! – hier moet het beschieten van de stad zelve, het vernielen van huizen, het doden en verwonden van noncombattante burgers het onmiddellijke doel geweest zijn. Wie weet hoe ongeloofelijk juist met modern scheepsgeschut geschoten kan worden, wie hoort dat de Duitsche granaten in de dichtstbevolkte woonwijken zijn terecht gekomen, kan daaraan bijna niet twijfelen.

1575 Wij hebben er gisteren aan de hand Prof. De Louter reeds op gewezen, dat, in den zeeoorlog vooral, de overtuiging niet is doorgedrongen, dat met alle macht er naar gestreefd moet worden, het leed en de schade aan non-combattanten berokkend, tot een onvermijdelijk minimum te beperken. De wettelijke, contractueele bepalingen gaan in dit opzicht niet ver genoeg. Wanneer de commandant van een aanvallende vloot of troep

1580 zich steeds op "militaire redenen" kan beroepen om de voorafgaande waarschuwing, dat gebombardeerd zal worden, achterwege te laten, beteekent het voorschrift om te waarschuwen niets. En wanneer dan daaraan toegevoegd wordt, dat maatregelen moeten worden genomen om de beschoten stad zoo weinig mogelijk te doen lijden, dan is dat ook van geen beteekenis, omdat "zoo weinig mogelijk" een al te rekbaar begrip is. Het
1585 zal noodig zijn, dat in deze tractaten omtrent het recht van den zeeoorlog nog heel

wat wijzigingen komen. Wie, als wij, niet durft verwachten, dat deze oorlog de laatste zal zijn, moet er naar streven, dat bepalingen als de bedoelde bij volgende internationale conferenties en conventies worden verbeterd en uitgebreid. En om de noodzakelijkheid daarvan in het licht te stellen, is het goed op oorlogsdaden als deze te wijzen. Zij zijn niet noodig, zeker; en wij kunnen ons niet voorstellen, dat zij zelfs in het land welke vloot ze bedreef, algemeen instemming vinden; ook daar moet men bij kalm nadenken wel tot de overtuiging komen, dat aanvallen, waarvan slechts enkele militairen maar wel een paar honderd non-combattanten, waaronder vrouwen en kinderen, de slachtoffers worden, niet te verdedigen zijn. Maar het eenige middel om er voor goed een einde aan te maken is een verscherping van de internationale tractaten, waardoor zij absoluut verboden worden; er moeten verbodsbepalingen komen, die allen militairen bevelhebbers door hun autoriteiten zoo ingeprent worden, dat van overtreding geen sprake meer kan zijn.

De oorlog is een aaneenschakeling van daden van geweld, maar non-combattanten mogen daardoor slechts bij absolute onvermijdelijkheid getroffen worden. Door dezen stelregel hebben de oorlogvoerende mogendheden zich in dezen strijd zeer zeker niet laten leiden. Dat kan nog veranderen, nog kunnen de strijders tot de meening komen, dat alleen strijders hun tegenpartij zijn. Maar in elk geval moeten de staten elkaar en zich zelf beletten, dat dit in een volgenden oorlog weer vergoten wordt.

Hechten wij, in dezen tijd, dat tractaten zoozeer het algemeen vertrouwen verloren hebben, te veel aan overeenkomsten?

Wij gelooven het niet. Thans geven de tractaten aan handelingen als deze, voorzoover die niet letterlijk en uitdrukkelijk verboden zijn, een schijn van recht. Maar toch zal ook de openbare meening haar stem mogen verheffen. En zij moet opkomen tegen een tactiek, die het doden van non-combattanten als oorlogsmiddel gebruikt. Wanneer wij zeggen als oorlogsmiddel denken wij niet, denken wij geen oogenblik, dat de Duitsche bevelhebbers uit wraakzucht of genoeg Engelsche vrouwen en kinderen willen doden. Het zijn menschen als wij en wij veronderstellen geen oogenblik dat zij onmenschelijk zijn.

Maar met dat al gebruiken zij een middel dat den afschuw en de verontwaardiging van de geheele wereld moet wekken.

Het Internationale Prijzengerecht?

Door Duitsche stemmen wordt dezer dagen den neutralen staten de mogelijkheid aan de hand gedaan, ten spoedigste op het bijeenkomen van een Internationaal Prijzengerecht aan te dringen. "Alle oorlogvoerende landen", dus wordt gezegd, "die de erkenning van het internationale zeerecht eerlijk aandurven, zullen bereid zijn daartoe mede te werken. En wanneer Engeland zich onthield, dan zou juist glashelder blijken, dat dit land het internationale zeerecht verwerpt."

Het kan evenwel van de neutralen toch bezwaarlijk verwacht worden, dat zij op dit denkbeeld zullen ingaan. De redeneering, waarvan het uitgaat, berust op geheel onjuisten grondslag.

Hoe groot ongetwijfeld het belang, vooral van den neutralen zeehandel is, het recht van vrije vaart en de regels omtrent contrabande en buitrecht, met onpartijdigheid en internationale zekerheid toegepast te weten, toch zou het niet alleen taktisch een dwaasheid zijn, bij wijze van *invite* jegens Engeland ineens met 't Internationaal Prijzengerecht aan te komen, waarbij dit land zich juist niet heeft neergelegd, maar ook ware het in geen enkel opzicht gerechtvaardigd, dit land thans voor een denkbeeld te plaatsen, tot welks aanvaarding het van den aanvang af op volkomen duidelijke wijze en met nauwkeurige opgave van redenen, zich niet in staat heeft verklaard. Er wordt te vaak vergeten, dat de houding van Engeland, wat het Internationaal Prijzengerecht en de ontworpen zeerechtsdeclaratie betreft, in hoofdzaak eene consequente is geweest.

Bij de Haagsche vredes-conferentie in 1907 zijn de afgevaardigden, in den gemoedelijken geest van dat seizoen, onderling inderdaad tot overeenstemming gekomen over de oprichting van een uit rechtsgeleerden van de verschillende mogendheden samengesteld Internationaal Prijzenhof. Dit zou in hooger beroep te beslissen hebben over de uitspraken omtrent prijs-verklaring van schepen, door de prijs-rechtbanken der verschillende oorlogvoerende staten zelven geveld.

Maar evenzeer als daar in Den Haag overeenstemming heerschte, — evenzeer hebben groote kringen in Engeland, ook de volkenrecht-kenners, al zeer spoedig de regeering gewaarschuid, dit voorgestelde tractaat niet goed te keuren. De groote reden van verzet was deze.

Er bestaan van ouds belangrijke verschillen tusschen de Engelsch-Amerikaansche beginselen omtrent prijsrecht, — en die van de andere landen. (B.v. wat neming van blokkadebrekers, of den doorvoer van relatieve contrabande over neutrale havens

betreft; op welk laatste stuk trouwens Engeland toen, uit beduchtheid voor zijn eigen levensmiddelen-invoer, een opvatting bestreden, en nú in toepassing gebracht heeft.) Men kon daar wel overheen redeneeren, — doch het verschil der feiten bleef. Welke
1655 beginselen zou nu eventueel het Internationale Prijzenhof toepassen? Dit kan van de toevallige samenstelling der meerderheid van rechters afhangen. "Bij afwezigheid van tractaatregels", zie art. 7 van de Haagsche Conventie, "past het Internationale Prijzenhof de erkende regels van het volkenrecht toe. En wanneer geen algemeen erkende regels bestaan, beslist het naar recht en billijkheid."
1660 Aanvankelijk had men op de Vredesconferentie in de hoop geleefd, dan ook tegelijkertijd het zee-oorlogsrecht gecodificeerd te zullen krijgen. Doch dit kwam juist niet uit. Toen dus, behoudens eene enkele uitzondering, algemeen erkende regels omtrent menig punt bleven *ontbreken*, kon een zoo groot belanghebbende als Engeland tot de conventie omtrent het Prijzenhof niet toetreden. Het wilde zijn
1665 prijzenrechtspraak niet aan de, zeer onzekere, billijkheids-opvattingen van wellicht geheel vreemde rechters, wien daarvoor geen enkele leidraad gegeven werd, onderwerpen.
Wel echter nam de Engelsche regeering het initiatief tot een nieuwe bijeenkomst, om toch nog tot de vaststelling van regels omtrent prijsrecht te komen. Immers indien in
1670 dit gebrek zou zijn voorzien, kon ook de Internationale Prijzenrecht-spraak worden aanvaard.
Van dat overleg was de uitkomst de Londensche Zeerechts-declaratie van 1909. Daar hebben de gedelegeerden getracht, vaste beginselen omtrent prijsrecht vast te stellen; — en daar kwam het er dus ook toe, dat tusschen de Engelsch-Amerikaansche
1675 regels en de continentale door geven nu nemen een brug werd gezocht.
Zooals nu evenwel van al deze overijverige internationale rechts-conferentie's gebleken is de grondfout te zijn geweest, liet men zich daar ook op papier verder drijven, dan de werkelijkheid verdragen kon. Nevensde vaststelling van reeds als algemeen erkende regels voor den zee-oorlog (welke de Engelsche delegatie in een
1680 afzonderlijk tractaat had willen opnemen, 't geen zeer zeker practisch zou zijn geweest), hakte men tegelijkertijd een aantal gewichtige verschillen tusschen de twee uiteenlopende opvattingen door. En enkele andere liet men eenvoudig in het midden (b.v. de transformatie van een koopvaardij tot een hulp-oorlogsschip op volle zee).
Aanstands toen dan ook de Engelsche regeering zich nu verplicht rekende, de ook door
1685 hare afgevaardigden mee ontworpen zeerechts-declaratie tot wet te doen erkennen, waarschuwden velen, o.a. de vaste regeerings-adviseur in vragen van oorlogsrecht, prof. Thomas Erskine Holland, voorzitter van het Institut de Droit International, dit niet zoo maar te doen. De declaratie, dus schreef deze o.a. in de "Times" (1911), tracht sommige hoogst uiteenlopende punten van belang, tot een compromis te brengen.
1690 Andere laat zij ongeregeld. Engeland mag wel zeer rustig overwegen of zijn maritieme belangen het toelaten, sommige van zijn steeds gehuldigde prijsrechtsregels los te laten, en dan bovendien toch de billijkheids-rechtspraak van het Internationale Hof te aanvaarden.
Het Lagerhuis is over deze bezwaren heen gestapt. Het Hoogerhuis echter niet. En
1695 terwijl sommige ijveraars in de wereld der geleerden zoowaar meenden, dat de Engelsche regeering hierom wellicht een conflict met de Lords zou uitlokken, — was waarschijnlijk die regeering eer tevreden, met haar prijsrecht haar eigen gang te kunnen blijven gaan.
Dat gedeelte der declaratie, dat algemeen erkend zee-oorlogsrecht betref, — en dat
1700 onderscheid is niet altijd voldoende in 't oog gehouden, — kon immers toch blijven erkend.
Nu is het waar, dat in dezen oorlog Engeland ook betreffende sommige van die regels zijn praktijk heeft veranderd. Maar de meening dat de neutralen met recht de
1705 intrede van het Internationaal Prijzenhof, werkende volgens de Londensche declaratie, zouden kunnen vorderen, berust op een dwaling.
Stemmen als waarvan wij in den aanvang spraken, missen het redelijke punt van uitgang.

ONDER DE STREEP.

1710 **Bij den weg.**

De Vlaamsche Broeder. — Aan het einde van de Nieuwe Tolstraat, daar waar met paar nieuw-baksteen en achtergevels de stad bruusk eindigt, en waar de modderige weilanden beginnen, is een dorpje van woonwagens.
1715 Een 15-tal staat daar op een rij: groen, geel en blauw geschilderd; kinderen stommelen omhoog langs de wankel trapjes, waarachter men door de glazen deorraampjes blinkende koperen lampen, en allerlei porseleinen fraaiigheid ziet. De bewoners hebben het zoo slecht ook niet — alleen zijn er veel van de mannen weg uit het dorp,

- en daarop is het wachten.
- 1720 "We hebben één gulden daags van de ondersteuning meneer"- – zei één van vrouwen, – "dat is wel niet veel, maar toch nog adtijd beter dan die daar."
- Ze wees met haar rood-gegroefde werkhands naar een muurtje, waaronder nog een wagen stond – op eenigen afstand van de kolonie.
- Het was een goor, zwart ding, en het zag er uit of het hier al jaren in de regen had liggen rotten. Lappen vuil zeildoek wapperden langs de vochtig-zwarte zijwanden, en
- 1725 een dun rookzuiltje krinkelde op uit het gedeukte schoorsteentje.
- "Dat's de Bels"- deed de vrouw geheimzinnig – "ze komme uit de brand van Leuven."
- Over potten en pannen en planken bereikte ik "het achterdeurtje van de villa", zoals de vrouw mij nog nariet, en klopte tegen de beslagen ruitjes.
- 1730 Op een lap zeildoek stond met onhandige danende letters dat dit "een vluchteling van Leuven" was, "een souvenir van de brand en de vreeselijke oorlog".
- Toen het deurtje openzwaaide, sloeg een weeë stoofvlucht van aardappelen naar buiten; door den damp die daar binnen tegen het zoldertje hing zag ik een rommelig intérieurtje, opgestapeld huisraad, en te midden daarvan een ouden kerel in een gehavenden leunstoel.
- 1735 "De patatten, de patatten", gilte een vrouwstem, "wachte, effe wachte."
- Daartusschendoor informeerde de blijkbaar doove grijsaard met nijdig gebas naar de identiteit van den bezoeker; zijn stoel wiebelde op drie pooten, met kwaadaardig gestommel.
- "Neen," keef de vrouw, "je kèn de patatten niet afnemen, ik zèl seffens naar den heer
- 1740 gaan."
- Even later stonden wij te midden van den afval, die om den wagen verspreid lag, in een groepje bijeen.
- De bewoners der zindelijke, welvarend uitziende Hollandsche wagens, kinderen met vieze neuzen, en vrouwen, die alles wilden explicereen aan elkander en aan mij,
- 1745 stonden rondom een schraal, gerimpeld vrouwtje, dat met heesch gepraet en groote schrik-oogen, direct begon uit te pakken over den schrikkelijken brand. Maar de anderen hadden óók gereisd, en kenden België ook, en schreeuwden mee in een krachtig koor; de kinderen kropen verschrikt tegen haar rokken.
- Bij Blauwput, een gehucht aan den weg waarlangs de Duitsche troepen Leuven waren
- 1750 binnengetrokken, had de wagen gestaan gedurende de schrikdagen.
- "Ze schoten maar hier en daar, en het brandde daar en daar en overal," – ze wees met wijde gebaren naar links, waar nieuwsgierige gezichten achter de ruiten van een nieuw huis naar ons groepje loerden, en naar rechts, waar de motregen over de nattige weilanden viel.
- 1755 "En in mijn bed, mijnheer, daar heb ik de helm van 'nen Duts gevonden, kijk hier" – het was inderdaad een gedeukte, vieze artilleriehelm, zonder knop.
- Een Duitscher had blijkbaar gedurende de afwezigheid der bewoners in hun bed geslapen.
- Hij toonde ook deuken, die door geweerkolven geslagen zouden zijn, en de heele groep
- 1760 werd er stil van, en men schudde het hoofd, en maakte verschrikte keelgeluiden.
- Over Aken is de wagen door een voerman hierheen gesleept; onder een zeurig motregentje staat nu de arme "Vlaamsche broeder" tusschen de helder-geschilderde Hollandsche woonwagens. – S.
- 1765 **Generaal in pyjama.**
- Zoo langzamerhand vernemen we nu telkens iets meer over de Fransche legeraanvoering. Over Joffre deelden we dezer dagen de waardeerende woorden van zijn grooten landgenoot Paul Bourget mede. Ditmaal vernemen we het een en ander van den chef van den generalen staf, generaal Bertholet.
- 1770 Het is natuurlijk niet doenlijk om in een vluchtige schets de taak van den chef van den generalen staf van een groot leger aan te geven; daarom dit schetsje uit de "Literary Digest", welker medewerker het voorrecht had in de arbeids-kamer van generaal Bertholet te vertoeven op het oogenblik, dat er een belangrijke militaire gebeurtenis ergens aan het 300 kilometer-lange front plaats greep.
- 1775 Een telefoon waarschuwt en de bedienende officier neemt het bericht op: "De Duitschers vallen generaal Durand's divisie aan. Zij zijn in overmacht; de generaal heeft versterkingen noodig."
- De officier legt de telefoon neer, en snelt naar de kamer van generaal Bertholt, die na een week van anderhalf etmaal te rusten ligt op een primitief veldbed. Dadelijk is
- 1780 de generaal bij de hand, frisch en monter, alsof hij niet in zijn eersten slaap werd gestoord. En tegelijk is de generaal ook bij de zaak. Hij stapt de werkkamer door in pyjama, – een kleedingstuk, dat hij bij voorkeur draagt, omdat het hem gemakkelijk zit, en omdat hij zich niet behoeft te verkleden, wanneer hij even rust wil gaan

- nemen; dus heet hij ook "de generaal in pyjama".
- 1785 Hij dicteert dadelijk zijn bevelen, zonder eenige kaart of aanteekening te raadplegen. Hij kent de kaart van het geheele front, zooals hij het binnenste van de zakken van zijn pyjama kent; en hij ijsbeert rond, met de handen in de zakken van zijn slaapjasje, terwijl de officier van dienst noteert: "Laat generaal Blanc onmiddellijk generaal Durand versterken met 10,000 man, vier batterijen 75 millimeter
- 1790 stukken en tien machine-geweren, benevens nog drie eskadrons ruitery. Laat Blanc zijn troepen in auto-bussen transporteeren."
- Binnen twee minuten is het bevel van den chef van den generalen staf overgebracht, ergens heel ver achter, het front; en tien minuten later zullen de eerste auto-bussen, met infanterie reeds op weg geweest, zullen de ruiters opgestegen zijn, zal
- 1795 de artillerie reeds voorwaarts rukken.
- Inmiddels is de generaal de groote stafkaart genaderd, welke op een reusachtige tafel uitgevouwen ligt; hij grijpt vlug naar eenige vlaggetjes, verplaatst de versterkingsmacht van generaal Blanc in de richting van de stelling door generaal Durand ingenomen en tegen den Duitschen aanval verdedigd, – en als hij dat gedaan
- 1800 heeft, dompelt hij weer de beide handen in de zakken van zijn pyjama, stapt rustig naar da aangrenzende kamer, – en gaat naar bed.

John Wanamaker.

- In verband met het sympathieke bericht uit Amerika, dat een schip met Kerstgaven voor de gevluchte Belgen naar Engeland onder weg is, wordt de naam genoemd van den schenker van deze reusachtige Kerstgave: nl. John Wanamaker.
- Natuurlijk is hij een millionair!... anders zendt men geen schepen met Kerstgaven naar vreemde landen!
- Behalve deze meer voorkomende Amerikaansche eigenschap vertoont Wanamaker nog deze,
- 1805 dat hij in zijn geheele vaderland den naam draagt van een uitnemend philanthroop te zijn; zelfs moet generaal Booth indertijd van hem verklaard hebben, dat hij nooit in de wereld iemand had ontmoet niet zulk een vriendelijk menschlievend gemoed als deze weldoener der maatschappij.
- John Wanamaker is winkelier van beroep; echter inkelier in Amerikaanschen stijl! Zijn
- 1815 winkel in Philadelphia wordt de grootste van die stad, van de Ver. Staten, van de wereld genoemd! De eigenaar van dezen winkel heeft de aandacht op zich gevestigd door de wijze, waarop hij omgaat met het talrijke personeel van zijn zaak, – zelf heeft hij dit genoemd "an experiment with humanity". De bovenste verdieping van zijn reusachtige warenhuis gelijkt een model-inrichting, welke zoowel aan schoollakelen,
- 1820 als aan een luxueuse bibliotheek, als aan een eerste klasse-hotel doet denken. Daar is gevestigd een uitgebreide inrichting voor geestelijke en lichamelijke verzorging van de winkel-bedienden, welke bij Wanamaker in dienst zijn. De bedoeling van den groot-winkelier is, om het zijn ondergeschikten – hij noemt hen zijn "Medehelpers" – zoo gemakkelijk, mogelijk te maken om in het leven vooruit te komen: zij moeten
- 1825 ontwikkeld, beschaafd, opgevoed, onderwezen worden tot heil van hen zei ven, – en aldus tot heil van de menscheid.
- Inderdaad schijnt het dan ook te zijn als in een paradijs te leven, bij de firma Wanamaker als winkelbediende in dienst te zijn; het geldt in Philadelphia als een onderscheiding te kunnen zeggen: "Ik ben in dienst bij de Wanamaker Stores".
- 1830 Natuurlijk oefent deze ideale verhouding tusschen patroon en ondergeschikten haar gunstigen invloed uit op de zaak zelve; daardoor kon deze zaak, gedreven onder het Amerikaansch devies van den patroon: "Business is life, – and life is a business", tot een grooten bloei komen.
- Zijn winkel werd de grootste der wereld, zijn naam kreeg klank tot ver buiten
- 1835 Amerika, – en een aantal ongelukkige Belgen in Engeland zullen een goed Kerstfeest aan hem te danken hebben.

Gedichten van den Dag.

Oostenrijksche oorlogsklacht.

- 1840 (uit de "London Opinion".)
We Austrians can not stand the drizzle
Of Russian shrapnel at Przemysl!
- The Russian hordes are in the track of
1845 Our noble men who flee te Krakow.
- A million Cossacks may debouch,
At any moment, at Olkusz!

Naspeuringen van Paul Theelen: 18 december 1914

1850 A million more reported are
At Kamionkastrumilowa!

And yet another million have
Consumed all food at Yaroslaf!

1855 Ah! ev'rything they cleared – as well as
The larders of Jaszaroksoellas!

1860 Then down they poured, like molten lava
On rural, innocent Suczawa!

And now they march, with hungry screech,
On harmless little Drohobycz!

1865 Curs'd be the foreign raseals, greasy,
Who chased us at Tustanowice!

Steel motor-cars – ten guns in each car –
Are rolling on toward Wieliczka!

1870 How truly awful will it be
If Cossacks mangle us at Stryj!

1875 No one may even dare te guess of
The patriots who fell at Rzeszow.

Of Czechs, 'tis said, they've buried a
Battalion at Csikszereda!

1880 As at the banquet of Belshazzaf,
The finger writes at Njiregyhaza!

So. ere the sky with dwan grows streaky,
Let's fly te dear old Zaleszczyki!

1885 **De opening der Amsterdamsche Beurs.**

Naar wij vernemen, zullen in de Memorie van antwoord op het waarschijnlijk nog heden te verwachten voorloopig verslag der Eerste Kamer betreffende het leeningsontwerp mededeelingen worden gedaan omtrent het vermoedelijk tijdstip van opening der Amsterdamsche Beurst.

1890

Nederland en de oorlog.

De oorlogsleening.

De *Nieuwe Ct.* ontving het volgend schrijven:

1895 Mijn naam is zoo dikwijls genoemd en mijn artikelen over "Oorlogsschatting" zijn zoo herhaaldelijk ter sprake gekomen bij het debat in de Tweede Kamer over de oorlogsleening dat niemand het onbescheiden van mij zou kunnen achten, indien ik naar aanleiding van de gehouden beraadslagingen nogmaals mijn stem wil doen hooren. Ik ben dan ook stellig voornemens dit te doen, want noch hetgeen de Minister, noch hetgeen eenige Kamerleden tegen een oorlogsschatting als ik voorsta in het midden brachten, heeft mijn overtuiging omtrent de doelmatigheid en billijkheid van den door mij aanbevolen maatregel aan het wankelen kunnen brengen. Ik maak mij sterk aan te toonen, dat geen enkel der tegen mij aangevoerde argumenten steekhoudend is. Het zal echter beter zijn dit in nog niet te doen. Er is volstrekt geen haast bij.

1900 Als ik er toch prijs op stel mijn voornemen thans reeds aan te kondigen, dan geschiedt dit, omdat ik meen, dat de voorstanders van een heffing ineens geen kamp moeten geven. Hebben zij dezen keer door de houding van minister Treub den strijd verloren, onder andere omstandigheden zullen zij hem stellig ?innen.

1910 Voorloopig is echter de hoofdzaak dat de zonder twijfel ook door de Eerste Kamer aan te nemen lening met een groot succes bekroond wordt, Was ik lid van de Tweede Kamer geweest, ik zou niettegenstaande de verwerping van het amendement-Vliegen, mijn stem aan het voorstel gegeven hebben, hoewel er meer dan één gewichtig bezwaar tegen de onderdeelen van het wetsontwerp (ik noem slechts de te hooge rente voor een slechts quasi-vrijwillige leening) bij mij, ook na de ministerieele concessie, was blijven bestaan. In dit opzicht ben ik het geheel eens met den overzichtschrjver dezer

1915

courant.

De leening moet meer dan volteekend, zij moet, ik herhaal het, een schitterend succes worden. Door de hooge rente en door de met de Nederlandsche Bank getroffen regeling is het voor iedereen, die eenig disponibel vermogen bezit, gemakkelijk gemaakt daartoe mede te werken.

1920

Wij allen, die anders in de gedwongen leening vervallen, behartigen ons eigen belang en handelen tevens vaderlandslievend (dit gaat niet altijd samen!) indien wij voor minstens het bedrag inschrijven, waarvoor bij de gedwongen leening op ons gerekend wordt, liever nog voor meer. *) Verder moet elke particulier, elke vennootschap, elke vereeniging, die nu of in de naaste toekomst iets te beleggen heeft, voor een zoo hoog mogelijk bedrag inschrijven. Onze groote bankinstellingen, die zich in deze crisis zoo krancig gehouden hebben, zullen stellig, ook al is hier niet direct iets voor hen te verdienen, inzien dat nu vooral van hen geldt: "noblesse oblige". In één woord, laten alle Nederlanders hun uiterste best doen, om reeds op den eersten dag der inschrijving de leening meer dan volteekend te krijgen.

1925

1930

D. W. STORK.

Hengelo, 16 Dec '14.

*) Art. 28 van het wetsontwerp bepaalt daaromtrent:

1935

De storting, bedoeld in de artikelen 16 en 20, kan geschieden door de inlevering van "bewijzen van storting", als bedoeld in art. 8, tot zoodanig bedrag als in hoofdsom moet worden gestort. Wanneer een ingeleverd bewijs van storting als in het vorige lid bedoeld een hooger bedrag aanwijst dan op de gedwongen leening behoeft te worden gestort, dan wordt dat bewijs afgestempeld voor het bedrag waarvoor het tot storting op de gedwongen leening heeft gestrekt en aan dengene die het inleverde teruggegeven. Het bewijs van storting kan voor het resterende bedrag worden ingeleverd tot voldoening van de verplichting tot andere stortingen.

1940

Vliegers opgepikt.

Men seint ons uit Rotterdam:

1945

Het uit Philadelphia binnengekomen stoomschip "Orn" heeft gistermiddag halfvier in zee opgepikt een Engelsche watervliegmaschine en deze meegebracht naar Rotterdam. De twee inzittenden, een vliegenier en een luitenant, zijn door de bemanning van de "Orn" gered na twee uur in het water gelegen te hebben. Zij zijn aan den Hoek van Holland ontscheept.

1950

Onderwijs aan de geïnterneerde Belgen.

Naar de "Leeuw. Ct." van het bestuur der afdeling "Leeuwarden" van het Algemeen Nederlandsch Verbond verneemt, hebben 88 Fransch sprekende Belgen hun wensch te kennen gegeven de Nederlandsche taal aan te leeren. Aan hun verlangen wordt voldaan; zij krijgen thans geregeld les in het Nederlandsch.

1955

Duitsche dienstplichtigen.

De Keizerlijk Duitsche legatie te 's-Gravenhage deelt ons mede:

1960

Door de besluiten van Zijne Majesteit den Duitschen Keizer van 29 Augustus is aan personen, die zich tot op dat oogenblik aan hun dienstplicht hebben onttrokken, of die zich aan onwettige emigratie hebben schuldig gemaakt, gratie verleend ten aanzien van geldstraffen, vrijheidsstraffen en kosten, - voorts aan alle nog niet teruggekeerde onderofficieren en minderen van het leger, van de marine en van de koloniale troepen, die zich hebben schuldig gemaakt aan een onwettig vertrek of aan desertie in vredestijd, voor den eersten keer gepleegd - gratie ten aanzien van vrijheids- en eerestraffen, uitgezonderd in gevallen van degradatie, indien zij zich gedurende den tegenwoordigen oorlog onverwijld, doch in ieder geval voor den 29sten November in het Duitsche rijk, in de Duitsche protectoraten of op schepen van de keizerlijke marine aanmelden en een bewijs overleggen van goed gedrag gedurende hun afwezigheid.

1965

1970

De gratie voor teruggekeerde onderofficieren en manschappen geldt ook voor niet al te zware gevallen van desertie of onwettig vertrek en daarmede in verband staande handelingen. Deze beide besluiten gelden niet voor hen, die ouder zijn dan 45 jaar of die geen onderdanen van het rijk meer zijn en onderdanen zijn van buitenlandsche staten, of die voor den dienst worden afgekeurd, voor zoover zij met het oog op hun lichamsgesteldheid konden veronderstellen, dat zij op het oogenblik niet geschikt zijn om te dienen.

1975

In vervolg hierop wordt bekend gemaakt:

1980

Het overschrijden van den termijn (dus van 29 November l.l.) die in het gratiebesluit van 29 Augustus van Zijne Majesteit den Duitschen keizer werd voorgeschreven, zal ten gevolge van een nieuw besluit van Zijne Majesteit den Duitschen keizer geen beletsel

Naspeuringen van Paul Theelen: 18 december 1914

zijn om alsnog bedoelde gratie deelachtig te worden, indien de onderwerpelijke personen buiten hun schuld zich niet te rechter tijd hebben kunnen aanmelden.

1985 **DE OORLOG.**

Op Zee.

Duitsche schepen aan de Engelsche kust.

1990 BERLIJN, 18 Dec. (Corr. E.) De officieele Duitsche berichten over het optreden van Duitsche schepen aan de oostkust van Engeland melden, dat twee Engelsche torpedojagers vernield en een zwaar beschadigd werden, dat de batterijen van Hartlepool tot zwijgen werden gebracht, de gashouder vernield, het station voor kustbewaking en het waterwerk te Scarborough, zoomede de stations voor vlaggenseinen en voor kustbewaking te Whitby werden beschadigd. De Duitsche schepen leden geen noemenswaardige schade.

1995

GRIEKENLAND.

Griekenland-Turkije.

2000 ATHENE, 18 December. (Reuter.) De pers hier is van meening, dat de betrekkingen tusschen Turkije en Griekenland zouden moeten worden afgebroken ingeval de onderofficier van de Grieksche marine, die te Konstantinopel in arrest is gesteld, zou worden ter dood veroordeeld.

VEREENIGDE STATEN.

Uitvoerverbod.

2005 WASHINGTON, 18 Dec. (Reuter.) Bryan deelde den Engelschen gezant mede dat het wetsontwerp bij het Congres ingediend, ten gunste van het geheee lverbod van uitvoer van oorlogsvoorraden voor de oorlogvoerenden, niet op den steun der regeering kan rekenen.

2010 (Uit dit telegram zou zijn op te maken, dat het voorstel om het uitvoeren van oorlogsvoorraden te verbieden op initiatief van een der Congresleden is ingediend, maar dat de Regeering zich met zulk een verbodsbepaling niet kan vereenigen.

ZUID-AFRIKA.

Botha over den toestand.

2015 PRETORIA, 18 Dec. (Reuter.) In een redevoering, waarin hij dank zeide voor de beide paarden, die hem werden aangeboden als resultaat van een inschrijving door de dagbladen geopend, zeide Botha dat van welken aard zijn jongste openbare oproeping in verband met den opstand ook moge geweest zijn, noch hij noch de regeering voornemens waren op eenigerlei wijze in te grijpen in den gewonen loop van het recht, en dat
2020 zijn oproep evenmin in eenige betrekking stond tot de leiders van den opstand. Hij sprak zijn voldoening uit over den krachtigen steun van beide partijen in het land, en zijn vertrouwen in de toekomst, als de rassenstrijd geheel zal zijn weggenomen. Hij meende dat de strijd tegen de Duitschers in het Zuid-Westen ernstig zou zijn, maar dat er voor het land geenerlei vrees behoefde te bestaan voor den
2025 uitslag.

Rassen-incidentjes.

De Planter geeft de volgende opsomming van internationale verwickelingen op Delische ondernemingen.

2030 Een Belgische assistent, die naar het oorlogsterrein zou vertrekken, beleedigde bij het afscheid nemen van zijn Duitschen manager diens keizer, wat hem een oorvijg op deed oploopen, die hij met pathos verklaarde te zullen wreken op de Duitsche heirscharen.

2035 In een ondernemingsclub liet, als gevolg van een twistgesprek over de vraag of het in toekomst "Deutschland über alles", of "Deutschland unter alles" zou zijn, een Engelsch assistent het oog van zijn Duitschen collega een blauwtje oploopen. Op een estate, waar één Duitsche en vier Britsche adsistenten werkzaam waren werd den eerste de vraag gesteld: wat voor landsman hij eigenlijk was. Het antwoord: een Saks lokte toen de van Britsche zijde gedane mededeeling uit: dat die landaard een mooie overgang naar Anglo Sax was te achten.

2040 Op eene onderneming waar een Hollandsche administrateur zich de weelde van een Duitsche echtgenootte permitteerde, werd door hem aan een eveneens op het emplacement woonachtigen Hollandschen adsistent gelast om zijn des adsistenten, vrouw te verbieden Engelsche liedjes te spelen en te zingen, aangezien deze contrabande waren en de
2045 gevoelens van zijn betere helft, de administrateursche, kwetsten.

Voorts ontving nog de hoofdadministrateur eener Belgische Maatschappij de telegraphische order om het bij hem werkzame Duitsche personeel te ontslaan.

BEURS EN NIJVERHEID.

2050 **De jaarlijksche balansen en de oorlog.**

De Deutsche Bondsraad heeft overeenkomstig de adviezen uit handelskringen besloten geen verordening vast te stellen in zake het publiceeren van balansen, zoodat elke maatschappij naar eigen inzicht zal kunnen handelen. '

2055 **De Deutsche geldmarkt.**

Do geldruimte te Berlijn blijft nog steeds toenemen. Eendaagsch geld is thans à 3½% aangeboden. Particulier disconto is onveranderd op 5% en lager. De stemming is echter zwak. De wisselkoersen op het buitenland zijn weder vast, voornamelijk die op Nederland en New-York. Voor Deutsche staatsfondsen blijft vraag bestaan, in verband met de geldruimte en de berichten omtrent de overwinning in Polen.

2060

De Oostenrijk-Hongaarsche oorlogsleening.

Op de Hongaarsche leening is volgens nadere berichten in het geheel voor Kr. 1018 millioen ingeschreven, op de Oostenrijksche voor Kr. 2132 millioen. Per hoofd der bevolking maakt dit Kr. 59 uit. Voor de tweede storting van 30% op de Oostenrijksche leening is slechts tot een kleine bedrag een beroep op de Oostenrijksch-Hongaarsche Bank gedaan.

2065

Uit Rusland.

De Russische minister van financiën confereerde deze week met den directeur der Kredietkanselarij en vertegenwoordigers der voornaamste banken over de quaestie der wisselkoersen. Daarbij bleek, dat buitenlandsche en voornamelijk Engelsche banken, na het toestaan van kredieten door de Engelsche Bank, bereid waren tegen matigen interest krediet te verleen. In Frankrijk werd de schuld der Russische banken en firma's direct geregeld door het ministerie van financiën, vandaar dat de Fransche banken voor Rusland krediet openden.

2070

2075

De quaestie van de betaling voor ingevoerde artikelen, als thee, katoen, wol, rubber enz. is minder gunstig, maar de buitenlandsche firma's, betrokken bij de Russische markt, hebben het mogelijk gemaakt dat de betaling in vreemde munt kan worden uitgesteld.

2080

Tin.

De uitvoer van tin uit Malakka bedroeg in November 4085 ton tegen 3908 ton in October en 3976 ton in de overeenkomstige maand van het vorig jaar.

2085

De Noorsche leening.

Op de Noorsche leening van Kr. 20 millioen zijn de inschrijvingen den tweeden dag tot Kr. 15 millioen gestegen.